

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
DEM. I. DOBRESCU
Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, Decanul Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **Gr. Conduratu**, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **René Demogue**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Alfred Juvara**, Profesor Universitar, Avocat; **Ștefan Laday**, Președinte la Consiliul legislativ; **I. Gr. Perieșeanu**, Directorul Bibliotecii Marilor Procese, Avocat; **Emil Stan Rappaport**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar; **Al. Velescu**, Dr. în Drept, Avocat, **Albert Vahl**, Profesor la Facultatea de Drept din Paris.

SECRETAR DE REDACȚIE:

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

S U M A R

— Observațiuni asupra dispozițiilor cu caracter penal din Anteproiectul Codului de Comerț (urmare și finit) de **Vintilă Dongoroz**.

— Expunerea de motive la Anteproiectul de lege pentru unificarea legislației (urmare și finit), de **D-I Hamangiu**, Ministrul Justiției.

— Să fie suprimate judecătorii?, de **Al. St. Constantinescu**.

— Preocupări profesionale, de **Const. Alexandrescu**.

— O reparațiune și un succes, de **Jac Zaharia**.

— Studii de Istorie comercială (Negustorii de pe apă din Paris. Aprovizionarea Parisului în Evul Mediu. Negustorii de pe apă din Rouen), de **M. Iorgulescu**, *Recenzie* de **E. Cristoforeanu**.

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de Casație s. I: *Melie Ucitel cu Soc. Nasis* (Societăți comerciale. Neîndeplinirea formalităților de constituire. Debitori sociali. Nu sunt considerați ca terți, Art. 88, 91, 94 și 99 c. com. Recurs. Omisiune esențială. Nemotivare. Când există?).

— Curtea de apel București s. III: *Eftimia Popescu și alții cu Sindicul fal. I. Gabor și I. Constantinescu*. (Atribuțiunile completului de divergență. Art. 116, 117 al. 3 Pr. civ. Ordinea în care trebuie primite și dezlegate diversele apărări și excepțiuni propuse de părți în instanță), cu o *Notă* de **d-l Prof. Herovanu**.

— Judecătoria rurală Cernatu, jud. Brașov: *Avocatul Dr. P. E. cu X.* (Poprire. Acțiune de excindere (contestație la executare) pe motiv că suma poprită, reprezentând cheltuieli de judecată, atribuite popritului, aparțin nu lui, ci fostului său avocat).

OBSERVAȚIUNI*)

ASUPRA

DISPOZIȚIUNILOR CU CARACTER PENAL DIN ANTE-PROIECTUL CODULUI DE COMERȚ

(Urmare și sfârșit)

§ 10. — Art. 780 și urm. tratează despre „infracțiunile în materie de faliment”.

Art. 780 pare a fi destinat bancrutei frauduloase, zicem pare, fiindcă așa cum e redactat rezultă că falitul nu se face vinovat de bancruta frauduloasă de cât în cazurile indicate în primul aliniat al acestui articol. În adevăr, în alin. 1 stă scris: „Este culpabil de bancruta frauduloasă și pedepsit, etc... comerciantul falit care... etc”. La aliniatul 2 nu se mai spune că avem o bancrută frauduloasă ci numai că: „Aceiaș pedeapsă se aplică falitului care... etc”. De asemenea în alin. 3 nu se spune că e vorba de bancruta frauduloasă. S'ar putea crede deci, mai ales dacă ținem seamă de construcțiunea articolului imediat următor, că numai faptele din alin. 1 al art. 780 duc la bancruta frauduloasă fiindcă numai pe acestea legea le indică ca constituind bancruta frauduloasă. Credem deci că redacțiunea art. 780 trebuie modificată în sensul: „Este vinovat de bancruta frauduloasă comerciantul falit care :

„Înainte de faliment sau în timpul procedurii... etc. (faptele din aliniatul 1).

„În acelaș interval și acelaș scop... etc. (faptele din alin. 2).

A apărut:

TRATATELE INTERNAȚIONALE ȘI ACTELE DE GUVERNĂMANT, de **Petre Alexandrescu**, Doctor în drept din Paris.

Prețul 25 Lei. Se găsește de vânzare la *Curierul Judiciar*.

*) Vezi „Curierul Judiciar” Nr. 29 din 1931.

„In acelaș timp și... etc. (faptele din alin. 3).

Apoi se va adaugă: „Pepeapsa pentru faptele de la alin. 1 și 2 este închisoarea corecțională dela 1—5 ani... etc. iar pentru cele din alin. 3 închisoarea corecțională dela 6 luni la 3 ani... etc.”.

Sub raportul pedepsei art. 780 prevede că comerciantul falit și bancrutar fraudulos va mai fi condamnat și cu „interdicțiunea de a exercita comerțul timp de 5 ani” ceea ce înseamnă că după trecerea acestor 5 ani bancrutarul fraudulos e reabilitat de drept putând iarăși exercita comerțul, deși în art. 760 se spune că bancrutarii frauduloși nu pot fi reabilitați. Ceva mai mult în alin. 3 din art. 780 nici nu se mai prevede interdicțiunea de a mai exercita comerțul, ori din moment ce ea este prevăzută expres în alin. 1 înseamnă că acolo unde ante-proiectul a voit să o aplice a spus-o expres și implicit ea nu mai poate fi aplicată acolo unde nu e prevăzută. Deci bancrutarul vinovat de faptele din alin. 3 ne putând fi condamnat la această interdicțiune va avea dreptul să exercite oricând comerțul. Dar ceea ce desorientează și mai mult este că art. 782 referitor la bancruta simplă dă dreptul judecătorilor de a declara pe bancrutarul simplu incapabil de a exercita profesiunea de comerciant — de data aceasta pe termen chiar ilimitat fiindcă textul nu prevede un maxim, — ba se mai adaugă și interdicțiunea de a intra în localurile de bursă. Cu alte cuvinte *bancrutarul fraudulos* dacă a săvârșit vreunul din faptele din art. 780 alin. 1 sau 2 riscă o interdicțiune de a exercita comerțul pe 5 ani și păstrează dreptul de a intra la bursă, dacă a săvârșit faptele din art. 780 alin. 3 nu mai riscă nici o interdicțiune, dar dacă a avut ghinionul să fie numai *bancrutar simplu* atunci poate să riște interdicțiunea perpetuă și de a exercita comerțul și de a intra la bursă! E desigur o eroare care trebuie corijată.

Mai întâi socotim că interdicțiunea de a mai exercita comerțul nu trebuie să fie pronunțată aparte, ci ea trebuie să decurgă ca o consecință firească din însăși declararea în faliment și condamnarea pentru bancrută; acelaș lucru pentru interdicțiunea de a intra în localurile de bursă. De altfel există o contradicțiune flagrantă între art. 782 care prevede că bancrutarul „*va putea fi*” condamnat și la aceste interdicțiuni — deci *facultativ* pentru instanță — și art. 663 care prevede că: „Dela data înscrierii în tabloul de faliti, falitul *nu va mai putea* intra în localurile de bursă”, deci *imperativ* și *absolut*.

În al doilea rând credem că aceste interdicțiuni trebuiesc să fie perpetue cu corectivul reabilitării, altfel dacă sunt pe un termen fix reabilitarea devine o instituție inutilă.

La art. 781 alin. 1 trebuiesc suprimate cuvintele: „*în afară de cazurile prevăzute în articolul precedent*” fiindcă nu au nici un rost, și ar putea chiar

să fie speculate în mod neconvenabil. Astfel s’ar putea pe baza lor susține că pentru a exista bancruta simplă comerciantul trebuie ca *în afară* de faptele din art. 780 să mai fi săvârșit și vreunul din faptele din art. 781 ceea ce ar însemna că bancruta simplă e mai complicată de cât cea frauduloasă fiindcă o înglobează și pe aceasta. S’ar mai putea spune pe baza aceluiaș cuvinte că pentru a fi bancrutar simplu se cere neapărat să fii și fraudulos, luându-se expresiunea *în afară* în sensul de „*pe lângă*”. În fine s’ar mai putea crede că *în afară* de cazurile din articolul 781 mai sunt socotite bancruta simplă și cazurile din 780 și deci s’ar întări credința de cari am vorbit mai sus că numai faptele din art. 780 alin. 1 constituiesc bancruta frauduloasă.

În ceea ce privește faptele înșirate în art. 781 observăm aceiaș greșeala comună mai tuturor legiurilor comerciale și anume că încadrează în bancrută simplă și fapte *de fraudă* cari firesc ar fi să fie încadrate în bancrută frauduloasă, căci de aceia îi zice frauduloasă. De pildă faptele dela punctele 4, 5 și în parte 7 și 10. Deosebirea între bancruta simplă și cea frauduloasă trebuie să constea tocmai în natura elementului subiectiv, la prima întâlnim *culpa* (ușurința, imprudența, nepăsarea, etc.), la a doua (*dolul*, intențiunea de a fraudă de a păgubi, pe alții, de a induce în eroare, etc.). Desigur liber este legiuitorul să varieze pedepsele pentru diferitele cazuri de bancruta frauduloasă — așa cum s’a făcut chiar în art. 780 — și să sancționeze certe cazuri mai ușoare cu o pedeapsă asemănătoare celei dela bancruta simplă, dar nu se cade să-i schimbe caracterul.

Credem că în enumerarea din art. 781 trebuie să se facă o referire și la art. 38 care prevede un caz de bancrută simplă.

Art. 783 credem că față cu redacțiunea ce am propus-o pentru art. 616 devine absolut inutil. În art. 784 alin. 1 se va spune în loc de „*săvârșesc*” pasivul „*au săvârșit*”.

Tot la art. 784 alin. 2 redacțiunea trebuie schimbată astfel: „*Deasemeni se vor aplica administratorilor pedepsele din art. 781 dacă... fiindcă așa cum e redactat aliniatul mai ales datorită conjunctivului „și” provoacă iarăși bănuiala că aplicațiunea art. 781 nu poate avea loc de cât atunci când se aplică „și” art. 780.*

Credem inutilă dispozițiunea din art. 785, fiindcă comiterea faptelor din art. 780, 781 și 784 atrage în caz de concordat revocarea acestuia, conform art. 610, 611, și declararea în stare de faliment și deci implicit răspunderea arătată la art. 784.

În art. 787 alin. 1 se prevede ca pedeapsă maximă închisorii corecționale, ori este știut că e bine să se evite întotdeauna pedepsele prefixe, de aceia

credem că se impune fixarea unui minim și un maxim, de pildă 3—5 ani închisoare corecțională.

Tot în art. 787 alin. 3 minimul amenzei trebuie majorat la 10.000 lei așa cum este și în art. 618 privitor tot la experți.

În art. 791 alin. 2 se spune: „Judecătorul poate ordona... etc”. dar nu se arată care judecător. Asupra art. 792 repetăm observațiunile pe care le-am făcut cu privire la art. 117.

În alin. 1 al art. 794 se statornicește că declararea în stare de faliment este o chestiune prejudicială de urmărire și de judecată față de acțiunea publică, după cum arată termenul „se exercită”. Prin alin. 2 al aceluiaș text se admite excepțional că declararea nu mai este o chestiune prejudicială de urmărire după cum iarăși o arată expresiunea „pusă în mișcare”, ceea ce însemnează că numai punerea în mișcare poate avea loc înainte de declarare nu și judecarea fiindcă altfel s'ar fi întrebuințat tot expresiunea „exercita” ca și în alin. 1. Socotim aceste dispozițiuni și înțelepte și conform cu opinia dominantă astăzi în doctrină. Am prefera însă ca în alin. 2 excepțiunea să fie mai precis determinată înlocuindu-se cuvintele „când exista motive grave” cu indicarea expresă a cazurilor așa cum face alin. 1 din art. 875 al. actualului cod de comerț.

Art. 795 conține o dispozițiune care lasă în forma pe care o are anulează întreg principiul înscris în art. 794, căci a proclama complectă independența a acțiunii penale de acțiunea falimentară cât timp încă sentința de declarare nu este definitivă înseamnă a nu mai face din declararea de faliment o chestiune prejudicială de judecată pentru acțiunea publică, ori în art. 794 se admite această chestiune prejudiciată de judecată și atunci pentru a concilia art. 794 cu art. 795 trebuie să ajungem la concluzia că declararea în faliment este chestiune prejudicială de judecată pentru acțiunea penală până la darea sentinței de declarare în prima instanță și nu mai este o chestiune prejudicială de judecată după. Un atare sistem este și absurd și lipsit de un principiu călăuzitor, căci una din două sau nu poate fi cineva pedepsit pentru bancrută cât timp situațiunea sa de falit nu este stabilită și atunci trebuie să se aștepte ca acesată stabilire să rămână definitivă, sau din contră condamnarea pentru bancrută nu depinde de stabilirea situațiunei de falit și atunci inutil să se suspende judecata penală până ce prima instanță falimentară va declara falimentul din moment ce nu interesează dacă această declarare va rămâne până la urmă definitivă.

Sistemul logic, corect și recomandabil după noi este de a face din declararea în faliment o chestiune prejudicială de urmărire până la pronunțarea în primă instanță a declarării și o chestiune prejudicială de judecată până la rămânerea definitivă a

acestei declarări; adică, acțiunea publică nu va putea fi pusă în mișcare — cu excepția din alin. 2 al art. 794 — până ce prima instanță falimentară nu va declara falimentul, odată însă falimentul declarat se va putea pune în mișcare acțiunea publică procedându-se la instrucțiunea prealabilă, dar nu se va putea judeca această acțiune penală până ce declararea nu va fi rămas definitivă.

De aceia propunem să se adauge la art. 795: „judecata în instanța penală nu va avea însă loc de cât după ce declararea în faliment a rămas definitivă”.

În art. 796 în locul cuvintelor: „înainte de pronunțarea condamnării” propunem a se scrie „înainte ca hotărârea condamnatorie să fi rămas definitivă” căci e bine și toată doctrina recomandă ca efecte acestei pocăințe active (repentir activ, ravvedimento atuoso, tätige Reue) rezultând din repararea prejudiciului să poată interveni până la darea definitivei hotărâri condamnatoare.

Socotim deasemeni că în ipoteza prevăzută de art. 796 chiar în caz de bancrută frauduloasă pedeapsa să fie redusă la o amendă, căci aceasta ar stimula la repararea prejudiciului.

În fine în art. 797 alin. 2, pentru aceleași motive pe care le'am arătat când am examinat art. 359, credem că se impune o modificare a redacțiunei în sensul: „Creditorii se pot constitui parte civilă în procesul pentru bancruta frauduloasă, ei nu vor păstra însă această calitate de cât dacă judecătorul sindic nu s'a constituit și el parte civilă sau dacă vor să-și valorifice... etc”, cu această redacțiune nu se va mai putea presupune că creditorii trebuie să aștepte până ce judele sindic va lua vreo hotărâre, ci ei se vor putea oricând constitui rămânând să examineze instanța dacă mai pot păstra calitatea de parte civilă după ce s'a constituit și judele sindic.

Terminând aceste observațiuni datori suntem să recunoaștem că dispozițiunile de ordin penal din ante-proiect constituie un mănuchi important de norme penale, cari prin conținutul și calitatea lor vor pune viitoarea legiuire comercială pe un plan de vădită superioritate față de actualele legiuri.

VINTILA DONGOROS

EXPUNERE DE MOTIVE

La Anteproiectul de lege pentru unificarea legislației*)

(Urmare și finit)

III

11. — *Unificarea legislației la noi.* — Problema unificării legislației în România s'a pus exact în aceleași condițiuni ca și în celelalte țări. Din primul moment s'a format la noi convingerea, probabil influențată și de exemplul celor pe-

*) Vezi „Curierul Judiciar” Nr. 27, 28 din 1931.

trecute în Franța și Italia, că legislația română este inferioară legislației din teritoriile alipite și că ea nu poate să fie extinsă deplin drept în acele părți. La această convingere mai trebuie adăugat încă un fapt, care ne este înfățișat de un profesor dela o universitate din teritoriile alipite, în acești termeni: „Tradiția și mândria personală, aducând după sine *ideia regionalistă*, se opun deasemeni la modificare, în sensul unificării legislației. Fiecare grupare umană constituită în hotare etnice, poate avea o personalitate de sine stătătoare, care să nu vrea să abzie în fața personalității Statului cu care se întrecește. Acesta e cazul nostru, al Franței și al Italiei. Provinciile ce au întregit patria — și nu atât provinciile, adică populația, cât mai ales elementele conducătoare, — socotesc că ar fi o abzicere dela întreaga lor tradiție dacă ar primi așa, pe deaîntregul, legiurile vechiului regat. Dânsele ar voi o unificare, dar această unificare să se facă, luându-se de bază legiurile locale din aceste provincii. Fără a discuta această chestiune aici, ținem de pe acum să spunem că legiurile locale, în afară că sunt foarte vechi și foarte defectuoase, nu sunt expresia vieții poporului român, ci sunt o creațiune străină de sufletul acestui popor, menite — din punct de vedere economic ca și politic, — să-l subjege fostelor popoare dominante. Se poate mândri poporul român din aceste ținuturi că este făuritorul unei legislații naționale? Neapărat că nu. Într'un singur domeniu, în materia aceasta, poporul român din aceste provincii a creiat, în domeniul obiceiului. Dar tocmai aci există cea mai perfectă asemănare, ca fond, între populația română din diferite ținuturi (15).

Desigur, din punct de vedere tehnic, calea adoptată de legiuitorul nostru era cea mai recomandabilă, nu pentru faptul că legislația locală ar fi fost superioară legislației noastre, ci pentru că în momentul când în Europa se vorbea de o unificare internațională a dreptului privat, o revedere a codurilor se impunea. Această revedere a codurilor fusese precis formulată cu ocazia sărbătorii centenarului codului civil, când s'a arătat de o însemnată parte de doctrină că revolta faptelor împotriva cadrului, care devenise strâmt, a codului civil, era atât de puternică, încât jurisprudența franceză, care făcuse serioase eforturi de adaptare a textului necesităților vremii, nu mai era capabilă să conțină rapidă evoluție a faptelor. Era deci bine venit acel prilej al unificării legislative pentru a înfăptui un moment mai curând opera de adaptare a codurilor. Din acest punct de vedere, socotesc că era bine venită politica adaptată de legiuitor, de a revizui codurile înainte de a le introduce. Această politică ar fi dat rezultate fericite dacă revizuirea s'ar fi putut face la timp. Trebuie însă înlăturată completamente orice idee de inferioritate a legislației noastre naționale, totuși trebuie să recunoaștem un singur lucru, că în legislația noastră națională și pe care proiectul de față, tocmai din această cauză, le menține în vigoare. Cum iarăși trebuie să recunoaștem că sunt atâtea dispozițiuni în legislația noastră națională superioare legislației locale. Acestea sunt singurele realități de care trebuie să ținem seama, ideea de inferioritate trebuie însă completamente înlăturată și iată ce considerațiuni dădea în această privință regretatul profesor dela Universitatea din Cluj, Vasile Dimitriu, încă în 1923 (16): „voim să se înlătore credința greșită, că vechiul regat român, din punctul de vedere a dreptului său pozitiv, nu poate pretinde să stea înaintea celor ce au fost odinioară stăpânitorii țărilor surori. Această credință greșită trebuie să dispară din mintea oricărui cetățean al Transilvaniei. Românii, descendenți direcți ai poporului roman, înălțătorul științei dreptului pe culmea cea mai înaltă din omenire, au

moștenit dela acesta nu numai virtuțile lui cetățenească, dar culege și simțul adevărat al științei dreptului. Cu dreptatea în suflet și cu noțiunea dreptului în cuget, ei au privit scurgerea vremurilor și au înghițit amarul suferințelor; dar în conștiința lor supusă la torturi, niciodată nu a pătruns confuziunea noțiunii de drept. De aceea, ginta latină, stând în fruntea tuturor neamurilor prin știința dreptului, numai un popor de rasă latină poate disputa României prioritatea în materie de drept”.

Necesitățile vieții sociale sau arătat însă mai puternice decât postulatele doctrinei, ele au impus treptat, treptat, introducerea parțială și chiar totală a legilor din vechiul regat, în afară de mulțimea de legi generale și de unificare votate dela Unire încoace. Putem spune că în materie de drept public, unificarea este aproape completă, în afară de dreptul penal și procedura penală, care nu sunt extinse decât în Basarabia, iar o parte redusă din dispozițiile procedurii penale în întreaga țară. Totuși, opera de unificare a făcut progrese importante. În timp ce comisunile instituite imediat după războiu, se ocupau de revizuirea codurilor, fără ca munca lor să prezinte vre'un progres serios, realitățile sociale, puternicele conflicte interprovinciale, nevoia de a stabili haosul, impun în lipsa legilor de unificare extinderea treptată a legiurilor vechiului regat, în anumite părți sau în tot cuprinsul țării. Astfel prin decretul 1930 din 2 Mai 1919 se extinde în Basarabia cu începere dela 1 Iulie 1919, codul penal și procedura penală și legea și regulamentul închisorilor, menținându-se în vigoare o singură dispoziție din codul rus, aceia privitoare la liberarea condițională înainte de termen.

Prin decretul 2048 din 22 Mai 1919, completându-se decretul-lege anterior pentru punerea în vigoare a codului penal și procedurii penale, se extinde și legea pentru organizarea poliției generale a Statului și a poliției rurale.

Tot la 2 Mai 1919, prin decretul-lege 1731, se extinde în Basarabia codul de comerț român și toate legile în legătură cu acest cod.

Prin decretul-lege 2381 din 16 Iulie 1919, se modifică codul penal în vigoare în Bucovina, principala modificare constând în desființarea pedepsei cu moartea, existentă în codul penal relative la Statul austriac, la Domnitorul sau la instituțiile lui, care au a fi înțelese ca referindu-se la Statul român.

Mai apoi, prin decretul 3404 din 8 August 1919, se adaugă un aliniat nou la decretul sus amintit în sensul că pedeapsa cu moartea este înlocuită cu munca silnică pe viață.

La 16 Iunie 1919, intervine decretul 2385, pentru modificarea unor dispozițiuni din codul și unele legi de procedură civilă în vigoare în Bucovina, mărindu-se între altele și competența judecătorilor de ocoale.

Tot atunci, apare decretul 2382, cuprinzând dispozițiuni privitoare la aplicațiunea legilor în vigoare în Bucovina, la calitatea de cetățean român și la jurământul funcționarilor publici.

Prin decretul 2379, se modifică unele dispoziții din codul de procedură penală în vigoare în Bucovina.

La 2 Septembrie 1919 prin decretul-lege 3759, se extinde în Basarabia și Bucovina legea pentru administrarea și exploatarea monopolurilor Statului.

La 22 Mai 1919 pri D. L. 2047, se extinde în Bucovina competența Curții de Casație a vechiului regat, iar prin alt decret la 25 Iunie 1919 se prevede modul de compunere al Curții de Casație judecând afacerile din Bucovina.

La 7 Noembrie 1919, legea monopolurilor Statului se întinde și în Transilvania.

La 9 Iunie 1923, printr'un singur articol, se extinde în Basarabia legea de expropriere pentru utilitate publică, dela 1864.

La 17 Iunie 1923, se extinde în tot cuprinsul țării codul

15) G. Alexianu, *op. cit.* p. 28.

16) *Ardealul Juridic*, 1/1923.

silvic din 1910, împreună cu legea modificatoare din 16 Septembrie 1920.

Prin legea din 25 Martie 1925, se extinde competența Comitetului agrar ca instanță de casare și asupra hotărârilor pronunțate, după promulgarea Constituției, de comisiunea centrală de expropriere din Basarabia.

Prin legea din 20 Iulie 1926, se desființează legea axizelor în Basarabia și se introduce legea pentru așezarea și administrarea impozitului asupra băturilor spirtoase din 1886, cu toate modificările ei, în vigoare în vechiul regat.

Prin legea din 8 Martie 1925, privitoare la înființarea examenului de bacalaureat se extinde în tot cuprinsul țării legea învățământului secundar din 1912.

Prin legea pentru organizarea judecătorească din 1925, se extind o serie întreagă de dispoziții din procedura penală (art. 315 și 316) și se abrogă dispozițiile din legea XX din 1877 privitoare la regularea afacerilor de tutelă și curatelă, dându-se acestea în căderea tribunalelor tutelare (art. 313).

La 1928, se extinde în Basarabia întreaga legislație civilă a vechiului regat, împreună cu legea autentificării actelor, legea judecătoriilor de ocoale și legea proprietarilor.

Am enumerat numai pe cele mai importante legi cari au fost extinse în mod expres; trebuie să mai adăugăm însă că unificarea este mult mai înaintată prin faptul că legile de unificare votate dela unire au extins implicit o serie de alte dispoziții din legile vechiului regat. Totuși opera de unificare e departe de a fi terminată.

Paralel cu această extindere a legilor din vechiul regat s'a continuat opera de revizuire a codurilor în vigoare. S'au întocmit proiecte pentru codul penal, codul comercial (anumite materii) și s'a tradus și depus pe biroul Camerii proiectul de cod internațional al obligațiilor și contractelor. Dar aceste proiecte au dat naștere la obiecțiuni numeroase, în mare parte întemeiate, astfel că ele n'ar putea fi transformate în lege mai înainte de a fi puse de acord cu modificările cerute. În materia dreptului civil însă progresul este mult mai înaintat.

Am socotit că a mai întârzia unificarea legislativă constituie, din punct de vedere al intereselor naționale, economice și morale un adevărat pericol. Ne dăm seama că extinderea provizorie a codurilor, până la revizuirea lor, va prezenta poate anumite conflicte, inerente unei transformări radicale de legislație. Dar aceste conflicte, ori azi, ori mai târziu, tot ar fi trebuit să se producă. Am luat toate măsurile în proiect ca aceste conflicte să fie reduse la minimum posibil. Vom putea astfel familiariza noile provincii cu structura legislației civile și comerciale române, aducând un serviciu ideii de unitate națională și înlesnind punerea în aplicare a noilor coduri revizuite.

12. — Spiritul public în teritoriile alipite este de mult pregătit pentru primirea legilor vechiului regat. Profesorii dela facultatea de drept din Cernăuți, încă din primele zile de viață românească ale acestei instituții, întocmai ca și profesorii Universității din Strasburg, deschid cursuri despre dreptul național român. Profesorul Berariu deschide primul curs de drept constituțional și administrativ român; apoi profesorii C. Rădulescu, Ștefănescu-Galați și I. Ghițescu îndrumază pe studenți în dreptul penal român și în legislația financiară, în timp ce profesorul C. Isopescu-Grecul continuă cursul de drept penal în vigoare în Bucovina, în comparație cu dreptul penal roman. Tot în acel timp profesorul C. A. Spulber începe cursul de istoria dreptului românesc, care, împreună cu cursul de drept civil al profesorului G. Drăgănescu, pun pe studenți din plin în contact cu dreptul național. Profesorul A. Popovici, deși preda drept civil local, se silește să-l explice studenților prin comparație cu dreptul național. Dreptul comercial se bucură și dânsul

de aceeași largă atenție. Cursurile profesorului M. Hacman se adaptează imediat dreptului comparat; această tendință capătă o amploare deosebită în cursul de drept comercial comparat al prof. D. Gălășescu. Procedura civilă se bucură la cursurile prof. P. Vasilescu de o largă împărtășire a dreptului național. Aceste străduințe, astfel începute, sunt continuate cu succes de profesorul I. Rădulescu, care expune în mod comparat principiile dreptului penal și de profesorul G. Alexianu. Activitatea științifică a profesorilor I. Lunguleac, D. Busuiocescu și G. Coroamă, ca și conferințele de popularizare ale profesorilor, au reușit să creeze un spirit public foarte favorabil unificării. Generațiile de avocați, magistrați și funcționari, eșite depe băncile facultății noastre, sunt trăite în spiritul acestor coduri, pe care le cunosc mult mai bine decât legile locale.

Acelaș lucru, în mai mică măsură, se poate spune despre facultatea de drept din Cluj. Profesorii R. Boilă și V. Onișor au făcut cursuri despre dreptul constituțional, administrativ și istoria dreptului național, încă din primele zile ale Unirii. Deasemeni, dreptul civil este studiat în comparație cu dreptul civil național. La pregătirea spiritului public, în vederea unificării legislației, a contribuit într-o bună măsură și Academia de drept din Oradea, unde la majoritatea cursurilor s'a predat dreptul național. O atmosferă prielnică, pregătită din vreme de profesori și magistrați, așteaptă cu încredere și nerăbdare extinderea legilor naționale.

Din toate aceste puncte de vedere unificarea legislativă și spiritul în care dânsa are loc, vin să încoroneze o operă și eforturi pe cari de ani de zile națiunea întreagă se străduiește să le înfăptuiască. Într'un spirit de largă înțelegere a lucrurilor, într'un elan plin de entuziasm pentru marea operă de unitate națională, așa cum au făcut predecesorii noștri cu introducerea celorlalte legi, nădăjduim că prin proiectul de față așezăm o piatră nouă la temelile Statului nostru. Natural, opera de revedere a codurilor nu va fi neglijată; dimpotrivă vom pune toată străduința ca ea să devină în cel mai scurt timp un fapt împlinit. Proiectul de față nu constituie decât o etapă în această evoluție.

III

15. — *Economia proiectului.* Proiectul ce prezentăm conține trei titluri. În primul titlu am anumărat legile cari se extind în tot cuprinsul țării. Ele sunt: codul civil, legea judecătoriilor de ocoale, codul de procedură civilă, codul comercial, legea burselor de comerț, codul penal, codul de procedură penală, legea pentru starea de asediu, legea proprietarilor, legea autentificării actelor, legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică, legea mărcilor de fabrici, legea poliției rurale, legea rechizițiilor, legea micului parchet.

Am înscris în tabloul de extindere al legilor și legea rechizițiilor și a stării de asediu, deși aceste legi în fapt se găsesc extinse. Am făcut-o spre a scuti astfel discuțiile cari au loc în fața justiției, de a se ști dacă aceste legi sunt aplicabile în teritoriile alipite. Deși justiția, prin repetate decizii, s'a pronunțat afirmativ, am socotit că este bine să curmăm odată această discuție.

Odată cu introducerea legilor, am introdus și regulamentele aferente pentru aplicarea acestor legi și cari fac oarecum un corp cu legea. Deși aceste regulamente ar fi putut fi exinse printr'un simplu decret, am preferat să le înglobăm tot în această lege, spre a forma un corp unitar, așa cum s'a făcut de altfel în Franța și Italia și așa cum s'a făcut la noi în 1918.

În art. 3 al proiectului s'a prevăzut intrarea în vigoare, în tot cuprinsul țării, a legilor sau regulamentelor a căror aplicabilitate în teritoriile alipite a fost suspendată până la introducerea legilor de unificare.

În articolele următoare din acest titlu am prevăzut modul cum se va rezolva conflictele dintre legile în ființă și legile noi introduse, abrogând în același timp vechea legislație. Am păstrat însă din textele abrogate acele dispozițiuni la care se referă legile noi, numai în cazul când corespondența lor din legislația română ar fi incompatibil cu regulile dreptului local menținute în vigoare.

În titlul II am menținut în mod provizoriu în vigoare, până la revizuirea tuturor codurilor române, o serie de legi locale, care prezintă superioritate față de legislația noastră și care vor trebui, cu ocazia revizuirii, să se extindă în întreaga țară. Lista lor se găsește înșirată la art. 8.

În titlul III am luat o serie de măsuri tranzitorii, menite să respecte drepturile și situațiile câștigate. Am păstrat drepturile actualilor notari publici, dându-le posibilitatea acelor cari ar voi, să fie numiți în magistratură, devenind astfel inamovibili. Cu chipul acesta tranziția de la regimul actual la noul regim se va face aproape nesimțită și Statul își va putea integra întreaga societate în viața dreptului național. Vom primi însă cu plăcere toate sugestiile ce ni s'ar aduce în privința ante-proiectului, căci dorința noastră este ca din colaborarea tuturor să se înfăptuiască o operă cât mai utilă pentru țară.

Ministrul Justiției, C. HAMANGIU

SĂ FIE SUPRIMATE JUDECĂTORII ?

De câteva zile se discută mult asupra faptului că în curând se va veni cu un proiect de lege, prin care vor fi desființate mai multe judecătoria de ocoale. Cu privire la aceasta găsim în ziarul „Universul” din 2 Iulie 1931 două articole, unul de fond sub semnătura d-lui M. Mora distinsul avocat și fost secretar general al Ministerului de Justiție, articol intitulat: **NE TREBUE DEFICIT DE JUSTIȚIE**, iar altul la pagina 5 sub titlu: **SE SUPRIMA ȘI JUDECĂTORII**.

Din ambele se desprinde grija pentru rezultatele ce vor aduce aceste desființări, sugerându-se ideea de a se renunța la proiectul anunțat. Se arată între altele că împriuinții ar avea mult de suferit, trebuind să se deplaseze la distanțe mari, și că în al doilea rând, nici o economie n'ar rezulta, câtă vreme judecătoria vor fi menținuți ca supra numerari și că poate lucrurile vor merge mai greu, iar ca dovadă se dă faptul, că la unele judecătoria deși sunt câte trei judecători, termenele se dau îndepărtate iar ședințele nu încep la ora legală.

În principiu suntem de acord cu cele menționate mai sus, credem însă că regula nu trebuie generalizată.

Și suntem de acord într'adevăr în ceea ce privește faptul că numărul judecătoriilor să fie menținut, dacă nu sporit pe alocuri. Aceasta ar fi idealul, spre a putea împriuinții să aibă cât mai la îndemână Justiția, căreia să se adreseze pentru valorificarea drepturilor conferite prin legi și la care să se poată dresa și autentifica diverse acte, privitoare la tranzacțiunile părților.

Problema însă este bine să fie examinată sub toate aspectele sale: utilitar, economic, financiar, etc.

Astfel, să se desființeze acolo unde se va dovedi că folease rezultate după urma menținerii unor instanțe judecătorești (Judecători ori secțiuni de Tribunal) sunt cu mult inferioare sacrificiului, ce face Statul astăzi, cu menținerea lor și nu este ignorată de nimeni criza financiară prin care trecem.

Sunt încă într'adevăr judecătoria cu activitate extrem

de redusă, având pe rol între zece, douăzeci procese de judecată zilnic iar numărul de acte ce autentifică fiind infim. În aceeași proporție se află și lucrările unor secțiuni de Tribunale. Afară de motivul arătat, observăm că distanța dintre unele judecătoria este relativ mică, așa încât nici din acest punct de vedere inconvenientul nu este mare.

Dacă adăogăm dezavantajul recunoscut încurajării spiritului procesiv al unor locuitori de la sate, care știind că au judecătoria apropiată, recurg la procese și când este și când n'ar fi cazul vedem inutilitatea menținerii unor atari instanțe judecătorești.

Iată pentru ce emitem modesta părere, de a se desființa instanțele judecătorești, dovedite superflue, în urma unei serioase cercetări de la caz la caz.

Cu privire la argumentul că acolo unde sunt câte trei Judecătoria, la o judecătoria lucrurile merg mai greu câte odată și că nu se păzesc orele prevăzute prin lege, credem că aceasta nu este decât un motiv de avizare la măsuri disciplinare, contra celor ce se fac pasibili de călcarea legii.

Dacă suntem însă pentru suprimarea unor judecătoria, aceasta trebuie făcută cum am arătat după o foarte serioasă cercetare a cazurilor, spre a nu se repeta greșeala comisă cu ocaziunea legii de modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea judecătorească publicată în Monitorul Oficial No. 1 din 1 Ianuarie 1931, cu care ocaziune au fost desființate judecătoria, ce trebuiau menținute și contrariu s'au menținut altele inutile, din care cauză la foarte scurt interval de timp după apariția acelei legi s'a observat eroarea, luându-se măsuri ca acolo unde se simte nevoie, să se reînființeze ceea ce fusese desființat. Spre a ilustra cazul dăm exemplul: Judecătoria mixtă Bazargic, care prin legea amintită a fost desființată rămânând în ființă Judecătoria rurală Bazargic, căreia însă tot atunci prin această lege i s'a dat denumirea de Judecătoria Mixtă. Rațiunea acestei măsuri pare inexplicabilă, câtă vreme natural era ca într'un oras capitală de județ, având două Judecătoria, din care una mixtă și una rurală, să se desființeze cea rurală neputându-se lăsa orașul fără judecătoria și de aceea văzându-se situațiunea creată s'a denumit judecătoria rurală, Judecătoria mixtă.

Soluțiunea contrară se impunea și prin faptul că judecătoria mixtă era cu mult mai veche înființată decât cea rurală, avea localul cu mult mai igienic și mai convenabil, iar lucrările întreprinse de numeroase. S'a trecut totuși peste aceste considerațiuni și s'a desființat judecătoria mixtă (deși în expunerea de motive a legii se arată că se desființeau judecătoriale la cari s'a dovedit că lucrările erau mai restrânse).

Rezultatul a fost ca așa cum a rămas judecătoria acolo, lucrările s'au aglomerat peste măsură, atrăgând mai mult de jumătatea locuitorilor aceluia județ, la o singură judecătoria.

Același lucru s'a petrecut și cu judecătoria mixtă din Băilești, unde s'a desființat judecătoria I (cea mai veche) în loc a doua, același lucru la Sorocea și Tighina etc. unde s'a procedat ca la Bazargic.

Iată pentru ce zicem că la caz de suprimarea altor instanțe judecătorești să se aibă în considerațiune toate cele arătate, spre a se lua măsurile dictate de interes general, căutându-se a se realiza economii bugetare, fără însă a se compromite interesele justițiabililor.

Suntem siguri că domnul *Ministru al Justiției C.*

Hamangiu care o viață întreagă a fost unul dintre reprezentanții cei mai străluciți ai Magistraturei Române, și care zi cu zi a lucrat pentru îmbogățirea Bibliotecii Juridice, cu valoroase lucrări și de data aceasta ca *Ministru de Justiție* va face operă folositoare Justiției și Justițiabililor la noi în Tară.

Rămâne de examinat situațiunea ce se va crea magistratilor deveniți disponibili prin desființarea unor instanțe Judecătorești.

Suntem de părere ca până la schimbarea împrejurărilor prin care trecem, toți acei Magistrați și Funcționari Judecătorești să fie transferați la instanțele, unde dupe criteriu indicat mai sus se va dovedi necesitatea unui spor de personal.

Că sunt instanțe unde măsura va fi bine venită luăm exemplul Tribunalul Dolj, la care găsim circa 140 procese pe rol zilnic și din care cauză cu toată buna voință Magistratilor de care dau dovadă, sunt siliți să fixeze termene îndepărtate, amânând pricinile după opt luni, ceea ce desigur nu este în spiritul ordinului circular adresat instanțelor Judecătorești de Onor *Ministerul Justiției* sub No. 47.410 din 29 Mai a. c. foarte bine venit desigur pentru instanțele cu activitate restrânsă, nu pentru cele aflătoare în situațiunea Tribunalului Dolj sub acest raport, la care credem că nu s'a făcut aluzie.

Ca ultimă analiză ne exprimăm dorința de a se schimba dispozițiunea legii în vigoare, în sensul de a fi consultați și Magistrații asupra transferării lor la cazul desființării instanței, unde au funcționat, spre a nu se trece peste principiul Constituțional de inamovibilitate ce li s'a acordat și spre a se evita acțiunile în contencios la care ar da loc câte odată acest procedeu deși inserat în lege.

În rezumat credem că: *Menținerea cât mai multor instanțe judecătorești este dorită.*

Al. II: *Să se desființeze cu foarte mare atențiune instanțele a căror suprimare n'ar da loc la mari perturbări.*

Al. III: *Magistrații deveniți disponibili să fie transferați la instanțele unde lucrările sunt împovărate, indiferent dacă au funcționat sau nu până atunci la acele instanțe.*

Al. IV: *Să se ceară și consimțământul Magistratilor în vederea transferării.*

Craiova, Iulie 1931.

ALEXANDRU ST. CONSTANTINESCU

Preocupări profesionale

În suprimarea instanțelor judecătorești făcută până acum și în tendința altor suprimări, cari necontestat se vor face la toamnă se manifestă un fapt, ce merită să fie relevat pentru că el dovedește odată mai mult, că în vremile de astăzi, justiția a ajuns de lăpădat.

Adevărul cuprins în formula clasică „*Justitia regnorum fundamentum est*” nu mai este de actualitate.

De altfel adevărul acesta pe care îl constatăm apare și mai clar în ultima hotărâre luată recent, de a se desființa cel puțin jumătate din numărul judecătoriilor de ocoale existente azi.

Forma în care va atinge acest ultim scop interesează, fiind ca ea constă din exercitarea unor mijloace isvorâte din concepțiunea cător va spirite superioare, cari merg în fruntea vieții acestui pașnic popor.

Incontestabil, că concepțiunea aceasta, nu se va pu-

tea încheia definitiv, fără a se pune de acord ideea suprimărilor preconceptuate, cu ideea de dreptate din punct de vedere al lăntuirii ei organice și cauzală.

De aci necesitatea, de a se face cercetări în toate timpurile și în toate direcțiile pentru a se cunoște în ce măsură ideea aceasta de dreptate a contribuit spre a asigura unui popor clădirea unei vieți pașnice foarte prielnică pentru o grabnică și liberă dezvoltare națională.

În privința aceasta este adevărat, că din trecut și până în vremurile de astăzi, justiția, produs al vieții sociale, s'a arătat a fi pentru popoarele bine constituite trebuincioasă, ca una ce după un principiu firesc se mărturiseste ca cel mai sănătos sprijin, pentru existența și dezvoltarea acestor popoare.

Pentru a evidenția aceasta, voi cita din trecut un fapt istoric arătat de cronică vremei, când cei doi împărați Leon și Arthémis au schițat odată pentru totdeauna rostul justiției în viața popoarelor, prin cuvinte pe care le-au rostit după o trudă lăuntrică spunând, că puțința de a sprijini ordinea înăuntru unui imperiu numai pe calea armelor, în afară de ideea de dreptate, devine o imposibilitate.

Atât de necesară s'a arătat a fi în trecut justiția pentru existența și dezvoltarea popoarelor înaintate în omenire.

Nu este mai puțin adevărat, că un exemplu recent, ce merită să fie reținut pentru a evidenția rostul justiției într-o epocă de regenerare socială, nu prea îndepărtată, este mișcarea agrară română din anul 1907.

Determinată de tensiunea raporturilor dintre proprietari rurali și locuitori învoitori, mișcarea aceasta, fu oprită în mersul ei de justiția distributivă prin mijloace, cari corespundeau unei forme de împărțire rapidă a dreptății imaculate.

Și sunt nenumărate cazurile, când omenirea năpăstuită de racila desnădejdei, și-a găsit remedierea răului pe care prezența ei îl pricinuia, în puterea divină a dreptății desăvârșite.

Acesta fiind adevărul, se înțelege dela sine, că ori-cât de grea pare a fi situațiunea financiară, un interes superior primează, să se gândească matur, la toate foloasele reale, câte aduse în viața popoarelor justiția aceasta și astfel să fie scutit azezământul nostru judecătorec de suprimări făcute la repezeală, mai ales în vremile de azi, caracterizate prin crize economice și sociale.

Am sovăit să mă preocup de chestiunea aceasta și n'asi fi făcut-o dacă n'asi fi simțit, că mă apasă o datorie de conștiință și dacă acțiunea mea n'ar fi înfărită, de convingerea, că sfetnicul din fruntea departamentului Dreptății, magistrat de profesiune, adânc cunoscător al chestiunii, ministru cu autoritate deosebită, va înlătura greșelile trecutului, și va păși la o reală datorie, fără a sovăi între compromiterea normei de reduceri bugetare și salvarea interesului obștesc.

Cu aceasta datoria mea este împlinită.

CONST. ALEXANDRESCU
Magistrat, Călărași-Ialomița.

O REPARAȚIUNE ȘI UN SUCCES

Privitor la legea construcțiilor din 1927. Legea Trancu-Iași

În No. 11 cu data de 15 Martie 1931, am publicat în „Curierul Judiciar” un articol intitulat: „Pe când stabilitatea legilor? având ca sub titlu: „O decizie a Inaltei Curți de Casație și Justiției Secțiile Unite,

care ar putea avea consecințe grave pentru creditul Statului. Art. 2 din legea pentru încurajarea construcțiilor din 3 Mai 1927 (Legea Trancu-Iași) față de abrogarea acestui text prevăzut prin Art. 17 al. penult. din Legea pentru modificarea legei contrib. directe din 1929".

În cuprinsul articolului în chestiune, mi-am manifestat surprinderea că cea mai înaltă Instituție a Justiției a putut consacra un asemenea principiu pe care l'a statuat, bazat pe considerentul că Legiuitorul e în drept de a modifica regimul fiscal, fără însă a ține seama că în speță nu era vorba de un impozit „imperativ” născut din dreptul Statului de a crea impozite după necesitățile bugetare, ci era vorba de un act „benevol” al cetățenilor cari au construit în virtutea unei legi ce le-a asigurat în schimb anumite avantagii, și față de cari Statul era contractualmente obligat să-i scutească de anumite impozite și pe un anumit timp.

Am arătat că prin consacrarea acestui principiu, dispăre ori ce siguranță în executarea convențiunilor de către Stat față de cei cu cari contractează fie pe cale de act individual, fie în general pe cale de lege, ceea ce atinge grav creditul Statului și inclusiv întreaga economie a țării.

Conchizând articolul la care mă refer, am spus: „D-l Grigore Trancu-Iași, fost ministru și făuritorul legii a cărei principii le-a apărât înaintea Înaltului For pentru o rațiune superioară de Stat, poate fi mulțumit de a-și fi făcut întreaga datorie. Deși deciziunile Secțiunilor Unite ale Înaltei Curți sunt ireparabile în spețele în care s'a pronunțat, numai în fața deciziilor Dumnezezești nu ne mai rămâne de cât greaua consolare; pentru cele pământești, mai rămâne **speranța** revenirii la o altă soluțiune într-o împrejurare viitoare”.

Și, reparațiunea a venit; a venit, pusă pe drumul dreptății tot de către neobositul făuritor a legii ce-i i-a fost nesocotit în dauna marelui mulțimi ce a construit sub ocrotirea ei promițătoare. D-l Grigore Trancu-Iași, ridicând chestiunea în Camera Deputaților, a găsit în reprezentanții guvernului actual, oameni înțeleghători în această materie, și nedreptății de odinioară, au fost din nou puși în drepturile lor.

Speranța pe care am preconizat-o în articolul meu anterior, s'a dovedit întemeiată și reparațiunea a venit, și în mod integral.

Cât despre d-l Trancu-Iași, mulțumind guvernului pentru această reparațiune, atât d-l Ministru al finanțelor cât și d-l Ministru al muncii, în diferite ocazii, s'au socotit datori a mulțumi d-lui Trancu-Iași, făuritorul legii, asigurându-l cu hotărâre că o asemenea eroare nu se va mai repeta.

E o reparațiune a interesului general și un succes al d-lui Trancu-Iași, și se cuvine să-i-l recunoaștem. Activitatea d-sale multilaterală și rodnică i-au adus cu drept cuvânt calificativele de: „ani-

matorul”, „creatorul”, deacum încolo, se cuvine să-i spunem și Grigore Trancu-Iași, **Constructorul**.

La acest succes, trebuie să nu uităm a asocia și „Curierul Judiciar”, care a îmbrățișat această chestiune, după cum dealt-fel dealungul anilor săi de existență rodnică a îmbrățișat și susținut cu succes toate chestiunile de Justiție.

București, 31 Iulie 1931.

JAC ZAHARIA

RECENZII

STUDII DE ISTORIE COMERCIALĂ, (Negustorii de pe apă din Paris. Aprovizionarea Parisului în Evul Mediu. Negustorii de pe apă din Rouen) de M. Iorgulescu. (Ed. Curierul Judiciar).

Prin studiile întreprinse de autor în această lucrare, se aduce o foarte prețioasă și importantă contribuție la cunoașterea istoriei comerciale a Franței, desgropându-se de sub uitairea vremurilor, frumosul început al comerțului parisian și interesantele organizațiuni negustorești care au avut mult timp un rol predominant în viața cetății.

Bătrâna Lutetie, prin poziția sa privilegiată, a fost foarte iubită de Romani și chiar de împărați dintre care unii își petreceau o parte a anului aci.

Datorită aceleiași situațiuni avantajoase, a înflorit de timpuriu comerțul care cu încetul deveni foarte activ.

Au rămas celebrii acei *nautes parisi*, navigatori și armatori puternici și bogați cărora regii le-au acordat numeroase privilegii, precum și negustorii de pe apă și corporațiile năvicularilor (hansele), deținătoare a însemnate privilegii și depozitarele cutumelor.

Negustorii de pe apă, erau și navigatori și comercianți, având monopolul comerțului de apă, pe care-l apărau printr-o poliție specială a lor organizată și susținută de ei.

Hansa negustorilor de pe apă a monopolizat cu timpul aprovizionarea Parisului și a luat conducerea municipiului, starostele hansei fiind primul magistrat municipal.

Autorul face un amănunțit istoric al hansei negustorilor de pe apă, menționând privilegiile de care se bucura și care le fuseseră acordate de regi prin așa zisele charte ca și avantajile obținute în urma acordurilor încheiate cu seniorii cu care au dus lupte îndelungate.

Autorul trece apoi la modul de organizare a justiției care se împărțea de către staroste în „Le parloir aux bourgeois” unde se afla și reședința municipalității.

În partea a doua a lucrării sale, se ocupă despre aprovizionarea Parisului în Evul Mediu, făcând o expunere completă și amănunțită asupra felului în care era organizat comerțul de vinuri, lemne, sare, grâne și pește.

Interesează în mod deosebit modul de organizare a *crieriilor* parisiene, sau a strigătorilor precum și condițiunile cerute pentru ca cineva să fie cărciumar, vânzător de vinuri, curtier de vinuri și cotar.

În sfârșit, de bună seamă că pe acele vremuri cărciumarii și vânzătorii de vinuri se dedeau la practica falsificării vinurilor, deoarece constatăm numeroase măsur luate de hanasă și staroste contra acestor falsificări.

La finele lucrării, autorul consacră câteva pagini negustorilor de pe apă din Rouen, alt centru important comercial a cărui înflorire începe din timpul Romanilor, insistând în special asupra rivalității cu negustorii de pe apă din Paris, care aveau în sprijinul lor pe regii Franței.

Regretăm că spațiul nu ne îngăduie să facem o expunere

mai detaliată asupra numeroaselor chestiuni tratate de autor, lăsând cititorilor și celor pe care îi interesează acest studiu de specialitate, plăcerea de a gusta poezia unor vremuri apuse, pe care citirea lucrării o evocă cu atâta putere.

Scrisă într-un stil viguros, bazată pe o documentație care nu lasă nimic de dorit prin bogăția surselor consultate, lucrarea d-lui Iorgulescu, aduce un însemnat aport în domeniul istoriei comerciale, atât de puțin cercetată la noi, fapt pentru care merită îndeosebi laude deoarece în timpurile în care trăim, foarte greu se mai găsesc asemenea spirite aplecate spre scormonirea unui trecut de mult dispărut.

E. CRISTOFOREANU,
Avocat.

LE PÉTROLE EN ROUMANIE. — (192 pages, grand format, 8 planches en supplément), par Mihail Pizanty, rédacteur en chef de la revue *Le Moniteur du Pétrole Roumain*, est le titre d'un nouvel ouvrage rédigé en français.

L'ouvrage est honoré d'une préface de M. le Prof. Nicolas Iorga, président du Conseil des Ministres.

Au cours de son exposé l'auteur analyse tour à tour: le rôle de la Roumanie dans la politique mondiale du pétrole, les exploitations pétrolifères du pays, historique, moyens de travail, données complètes sur la production et calculs sur la productivité. Les travaux d'exploration. Les revenus de l'Etat des redevances et des impôts miniers. Le traitement du pétrole brut et les méthodes modernes d'obtention des produits. Les gaz des sondes et la récupération de la gazoline, ainsi que des données sur les gaz de Transylvanie. La statistique du personnel technique, administratif et ouvrier de l'industrie pétrolifère. La production minière du pays pour les années 1928, 1929 et 1930. La consommation intérieure et les causes de sa diminution, la circulation automobile en Roumanie. Les quantités de matériaux de forage et pour les raffineries importées en 1930. Les moyens de transport et les possibilités d'emmagasinage dans les chantiers, raffineries et stations d'exportation. Transports par conduites, C. F. R., vapeurs-tanques, etc. L'exportation des produits pétrolifères dans les différents centres consommateurs.

Le chapitre de débouchés pétrolifères de la Roumanie est très largement documenté, l'auteur analysant la situation de chaque pays où le pétrole roumain peut y pénétrer. Une carte explicative, avec toutes les données sur l'importation des produits pétrolifères pendant l'année 1930, répartie par les trois grands pays pétrolifères: la Roumanie, la Russie et l'Amérique, complète cet intéressant chapitre.

Suivent les prix du pétrole brut et des dérivés, les capitaux investis, les cours des valeurs pétrolières aux Bourses de Bucarest et Paris, les tarifs de transport, les taxes et tous les impôts qui grèvent les produits pétrolifères, soit pour la consommation intérieure soit pour l'exportation.

Dans ses conclusions l'auteur analyse les causes qui ont créé des situations peu favorables au développement de cette industrie, bien que sa productivité ait sans cesse augmenté. Il plaide pour une stabilisation d'une politique du pétrole dans le sens que les intérêts de l'industrie et ceux de l'Etat collaborent en bonne harmonie afin de promouvoir les problèmes d'intérêt vital pour la bonne marche de l'économie nationale.

Un dernier chapitre est consacré à un bref exposé de la situation pendant les premiers 6 mois de l'année 1931 ainsi qu'à l'analyse du projet de loi pour l'encouragement des producteurs de pétrole brut.

Par la forme concise et objective avec laquelle sont traitées toutes les questions passées en revue par l'auteur, cet

ouvrage peut constituer à juste titre le meilleur guide pour ceux qui suivent de près ou même incidentellement seulement, les problèmes pétrolifères de Roumanie.

Le Pétrole en Roumanie est en vente à notre librairie et chez l'auteur, Bucarest, I, Boulevard I. C. Brătianu, 26.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 27 Aprilie 1931

Președenția D lui D. VOLANSCHI, Prim-Președinte

Melie Ucitel cu Soc. Nassis

Decizia No. 502

Societăți comerciale. Neîndeplinirea formalităților de constituire. Debitori sociali. Nu sunt considerați ca terți. Art. 88, 91, 94 și 99 C. com.

Recurs. Omisiune esențială. Nemotivare. Când există.

1) *Legiuitorul comercial prin art. 99 edictază sancțiuni pentru cazul neîndeplinirii formalităților prevăzute prin art. 88, 91 și 94 C. com. pentru constituirea societăților comerciale. Aceste sancțiuni privesc în al. II raporturile asociaților dintre dânsii iar în al. III raporturile dintre asociat și cel de al III-lea.*

Publicitatea prescrisă de art. 88, 91 și 94 C. com. pentru constituirea regulată a societăților comerciale, a fost însă organizată în vederea creditorilor societății, sau cei personali ai asociaților, căci numai dânsii pot fi vătămați prin neîndeplinirea formalităților de constituire legală și numai față de dânsii asociații ar avea interes să susțină inexistența societății.

Prin urmare în ce privește pe debitorii societăților neregulate constituite deoarece drepturile și interesele lor nu pot fi compromise prin nimic din lipsa formalităților de constituire a societății, ei nu pot fi considerați ca terți în sensul art. 99 al. 3 C. com., iar dacă li s'ar recunoaște și lor această calitate li s'ar da posibilitatea să paralizazeze acțiunile îndreptate de societate în contra lor și deci să se sustragă dela îndeplinirea obligațiunilor lor contractuale ceea ce legiuitorul nu a putut consacra prin acest text.

2) *Atunci când instanța de fond lasă neexaminată o apărare a părții aceasta constituie o omisiune esențială, nu o nemotivare; — nemotivare există numai în cazul când instanța pronunțându-se asupra apărării nu arată temeiurile de fapt și de drept pe care se întemeiază soluția sa.*

Curtea.

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier V. Erbiceanu și pe d-nii av. Costiner și Chirovici în susținerea și combaterea motivelor de casare, cerând și cheltueli, cum și pe d-l Procuror C. Viforeanu, în concluziunile puse și

Deliberând.

Asupra recursului de față;

Având în vedere sentința atacată din care rezultă că, recurentul de astăzi Melie Ucitel, a fost chemat în judecată de către intimata Societate în nume colectiv „Massis”, pentru a fi obligat la plata sumei de 25.000 lei cu procente, etc., ca daune rezultând din faptul că, numitul lăsând să curgă din apartamentul său, aflat la etaj, apa peste mărfurile în magazinul intimei, situat la parterre, le-a deteriorat.

Că, Tribunalul Covurlui statuând în apel asupra acestei cereri, a admis-o în parte; că, în contra sen-

tinței Tribunalului recurentul introducând prezentul recurs, a formulat două mijloace de casare, asupra cărora neîntrunindu-se numărul de voturi legal în ședința dela 11 Februarie 1931, judecarea lor a fost trimisă completului de divergență de astăzi.

Văzând motivul I de casare astfel formulat:

„1) Violarea art. 98 comb. cu art. 91 și 94 din codul comercial, greșita interpretare a acestor texte și exces de putere, toate acestea pentru că Tribunalul consideră că o Societate comercială constituită fără îndeplinirea tuturor formelor de publicare, poate să fie opozabilă unei terțe persoane, iar lipsa acestor formalități nu poate fi ridicată decât de asociați între ei.

In fapt: „După actele din dosar rezultă că în anul 1924 se constituie la Galați, o Societate în comandită simplă, sub denumirea „Nassis“, care societate se dizolvă cu începere de la 1 Ianuarie 1926 și la aceeași dată se înființează o nouă societate însă în nume colectiv cu aceeași denumire de „Nassis“.

„In anul 1925, prin urmare pe timpul când și-ar fi avut existența, societatea în comandită „Nassis“, se pretinde de către Societatea actuală în nume colectiv „Nassis“, o sumă de bani cu titlu de daune pentru faptul că din culpa subscrisului, care fiind chirias la etaj, s'a vărsat apă prin plafon la parter unde era prăvălia intimatului, stricând sau deteriorând marfa de manufactură a intimatului.”

In drept: „Societatea în nume colectiv „Nassis“, reclamanta dela prima instanță, nu poate pretinde aceste daune, pentru că față de mine terță persoană nu are capacitatea juridică, nefiind legal constituită, actul de societate nefiind învestit cu toate formele de publicitate și afișare prevăzute de art. 91 și 94 cod. com. și sancționate de art. 98 cod. com. Dacă am admite contrariul, ar însemna că publicările și afișările în materie de societate nu ar mai fi utile, litera legii fiind considerată ca un simplu deziderat fără nici o sancțiune și societatea comercială își capătă personalitatea juridică prin simplul fapt al confecționării unui act și care singurul poate fi opozabil unei terțe persoane.

„Tribunalul greșeste când spune că lipsa publicității nu poate duce la o sancțiune de nulitate a societății, desigur că nu și nici subscrisul n'am susținut acest lucru, ci am susținut că față de mine această societate nu există, dar ea poate exista ca societate de fapt, față de persoanele cu care ar fi contractat sau cari au recunoscut-o ca atare. Tribunalul în argumentarea acestei chestiuni este compus și fără nici o legătură cu ceiace s'a discutat în ședință, trage pur și simplu concluzia că din acest moment ce există un act scris de societate, societatea există, iar lipsa afișării și publicării numai un asociat poate s'o invoce.

„Atât doctrina, cât și jurisprudența este unanimă în a decide că față de o terță persoană societatea comercială nu există dacă nu îndeplinește toate condițiunile de publicitate, iar dacă formalitățile acestea de afișare, transcriere și publicare s'au făcut mai târziu, ele nu au efect retroactiv, ci numai dela data îndeplinirii acestor formalități, societatea poate fi privită ca legal constituită, deci publicarea în Mon. Oficial, fără celelalte formalități de afișare făcute în cursul procesului, după cum pretinde intimatul, rămâne fără efect pentru trecut“.

Având în vedere că, înaintea instanței de apel recurentul a ridicat, în prim rând, un fine de neprimire pentru respingerea de plano a acțiunii Societății reclamante, susținând că, dânsa nu ar putea sta în instanță, deoarece nu este legal constituită, căci îi lipsesc formalitățile de publicare și afișarea contractului social și, din acest motiv, nu ar avea ființă legală.

Că, Tribunalul a respins însă această apărare, mo-

tivând că, art. 99 C. com. român, ca și cel italian, nu a admis principiul din C. com. fr., după care neîndeplinirea formalităților de publicare prevăzute de C. com. are drept sancțiune nulitatea societăților comerciale.

Că, deci, după principiile admise de legiuitorul comercial român, atâta timp cât o societate are o existență de fapt, această existență îi conferă personalitatea juridică, cu toate consecințele legale, singura sancțiune pe care C. com. o prevede fiind aceea a nestabilității societății, căci oricare dintre asociați poate în orice moment să ceară și obțină dizolvarea societății; că, însă acest drept legea îl acordă numai asociaților, nu și celor de al treilea, cari pot invoca numai inexistența de fapt a societății, în cazul când nu există contract de societate scris; în speță însă este constant că, contract autentic de societate există, că, el a fost transcris în registrele de transcriere și societăți, numai nu a fost afișat și publicat în conformitate cu regulile edictate de codul de comerț.

Considerând că, legiuitorul comercial acordând acestor societăți beneficiile prevăzute de codica de comerț, a prescris în același timp prin art. 88, 91 și 94 formele de publicitate pentru constituirea lor regulată; aceasta în vedere că, cei cu care el leagă raporturi, să fie în măsură să cunoască atât existența lor juridică, cât și condițiunile sub care ele pot funcționa și se pot obliga.

Că, art. 99 edictând sancțiunile pentru cazul neîndeplinirii acestor formalități, prevede două categorii de sancțiuni: una în aliniatele I și II, privitoare la raporturile asociaților între ei, și alta, al III, care se referă la raporturile asociaților cu cei de al treilea.

Că, în ce privește aceste din urmă raporturi, al III de sub art. 99 C. com. făcând aplicația principiului din art. 737 Proc. civ. dispune că, celor de al treilea nu li se va putea opune, de către asociați, lipsa actului scris de societate și a formalităților de publicitate, de unde per a contrario urmează că, aceștia, terții la cari textul legii se raportă pot, dacă vor, să invoce contra societăților neregulat constituite lipsa formalităților prescrise de art. 88, 91 și 94 și să tragă din această neregularitate consecințele legale, deci și pe aceia că ele nu pot figura în Justiție.

Considerând, în ce privește pe debitorii societăților neregulat constituite, fie că obligațiunea lor este de natură convențională, fie că derivă din delict sau quasi-delict, dânsii nu pot fi considerați că intră în categoria celor de al treilea prevăzuți de art. 99, al. III C. com., și deci ei nu pot avea caracterul de terți față de aceste societăți, cu dreptul de a invoca, eventual, sancțiunile din citatul text de lege, deoarece publicitatea cerută de art. 88, 91 și 94 C. com. nu a fost organizată în vederea lor, ci numai în vederea creditorilor societății sau celor personali ai asociaților, căci numai aceștia pot fi vătămați prin neîndeplinirea formalităților de constituire legală și numai față de dânsii asociații au interes să susțină inexistența societății; că, în ce privește pe debitorii sociali, drepturile și interesele lor nu pot fi compromise prin nimic din lipsa formalităților de constituire a societății, iar dacă li s'ar recunoaște și lor calitatea de terți în sensul art. 99 C. com. li s'ar da posibilitatea să paralizeze acțiunile îndreptate de societate în contra lor și deci, să se sustragă dela îndeplinirea obligațiunilor lor contractuale sau extracontractuale, ceea ce legiuitorul nu a putut consacra prin textul în discuție.

Că, de alte debitorii sociali nici nu au interes legitim de a opune lipsa formalităților de constituire, căci

anularea Societății nu-i poate dispensa de obligația de a achita datoriile lor față de Societate.

Că, astfel fiind, urmează că, independent de considerațiunea pentru care Tribunalul a respins în speță finele de neprimire ridicat de recurent, această respingere este justificată în drept, deoarece legea comercială nu recunoaște debitorilor societăților comerciale neregulat constituite, calitatea de terți, cu dreptul de a invoca contra acestor Societăți lipsa formalităților de publicitate, astfel că motivul de casare fiind nefondat, se respinge.

Asupra motivului II de casare astfel formulat:

„2) Nemotivare. Exces de putere. Violarea art. 96 și 103 cod. com.

„Am susținut că Societatea în nume colectiv „Nassis” nu are dreptul de a pretinde vreo daună pentru că la data când s'ar fi întâmplat faptul scurgerii apei dela etaj, această societate nu exista, nici în fapt, nici în drept, pentru că ea a luat ființă prin act scris la 1 Ianuarie 1926, și faptul imputabil mie s'a întâmplat în cursul anului 1925.

„În acel timp, adică în anul 1925, ar fi existat Societatea în comandită „Nassis”, care dacă ar fi existat și față de mine, ar fi o persoană distinctă de pretinsa persoană a societății în nume colectiv „Nassis”.

„Înimata voește însă să dovedească cu un act de dizolvare a societății în comandită, că lichidarea activului și pasivului, această societate în comandită a trecut-o asupra societății în nume colectiv și că în baza acestui act am fost acționat în judecată.

„Din corpul sentinței se vede că am susținut că nici un act de dizolvare nu-mi este opozabil, nefiind investit cu toate formele de publicare și afișare conform art. 96 și 103 c. com., iar publicația făcută în Monitorul Oficial în cursul procesului nu are efect retroactiv.

„Am susținut că chiar dacă s'ar considera că mi-ar fi opozabil acest act de dizolvare, încă, din cuprinsul lui se vede că societatea în nume colectiv nu are alt mandat decât de a lichida activul și pasivul societății în comandită, prevăzut în bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1925.

„La dosar neprezentându-se acest bilanț, în care să se vadă, dacă și această pretinsă daună este socotită la activ, înseamnă că această nouă distinctă societate în nume colectiv nu are drept de a se îmbogăți fără cauză.

„Tribunalul ignorează toată această apărare și prin exces de putere și lipsă de motivare mă condamnă să plătesc o sumă de bani unei persoane care nu are ființă juridică, față de mine, sau dacă ar avea existență opozabilă mie, mă condamnă să plătesc unei persoane față de care nu am nici un fel de obligațiune”.

Având în vedere că, înaintea instanței de fond recurentul a invocat în apărare că, acțiunea în contra sa a fost intentată de Societatea în nume colectiv „Nassis”, care însă nu exista în 1925, când a avut loc faptul generator de daune; că, atunci exista Societatea în comandită simplă „Nassis” a cărei succesoare reclamanta se pretinde pe baza unui act de dizolvare din 1926; că însă, acest act nu este opozabil lui — recurentul — deoarece nu se afla publicat și afișat la data intentării procesului și, chiar dacă i-ar fi opozabil, din el rezultă că Societatea reclamantă poate continua lichidarea numai pentru punctele prevăzute în bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1925, între care nu se văd trecute și daunele reclamate.

Având în vedere că, în legătură cu această apărare a recurentului, Tribunalul constată în fapt că Societatea în comandită simplă „Nassis” a avut ființă legală, fiind constituită în 1924, prin act autentic, trans-

cris în registrele de ordine și de societăți; că, ea a disolvată prin act de lichidare, autentic și transcris și apoi reconstituită în 1926 sub nume colectiv, prin act autentic transcris și publicat; că însă nici din aceste constatări și nici din altele, Tribunalul nu trage vre-o concluzie legală în raport cu apărarea recurentului sus arătată, apărare care însă a fost făcută înaintea acelei instanțe, după cum rezultă din cuprinsul hotărârei atacate.

Că, acest mod de judecare al Tribunalului este criticat prin partea enunțativă a prezentului motiv de casare pentru nemotivare, exces de putere, violarea art. 96 și 103 C. com., iar prin desvoltarea motivului recurentul după ce expune apărarea făcută la Tribunal, se plânge, că această instanță o ignorează și îl condamnă să plătească o sumă de bani unei persoane care nu are ființă juridică față de el și care chiar dacă ar avea existență opozabilă lui, dânsul nu are nici o obligație față de ea.

Considerând că, din cele arătate în examinarea prezentului motiv de casare, rezultă că, Tribunalul omite a se pronunța asupra apărării recurentului, dedusă din împrejurările de fapt invocate de dânsul înaintea acelei instanțe; că, în contra acestui mod de a rezolva pricina recurentul nu se putea plânge decât pentru omisiune esențială, deoarece Tribunalul a lăsat nejudecată o apărare a sa și nu s'a pronunțat asupra ei; că plângerea recurentului pentru nemotivare este greșită din punct de vedere al regulilor prescrise prin art. 30 No. 5, Legea organică a Inaltei Curți, deoarece nemotivarea nu poate avea loc decât atunci când instanța pronunțându-se asupra unei apărări invocate și hotărând asupra ei nu arată temeiurile de drept și fapt pe care se întemeiază soluția sa; că nu acesta este cazul în speță, unde Tribunalul nu s'a pronunțat și nu a hotărât nimic asupra apărării recurentului și deci odată ce n'a intervenit o judecată a Tribunalului, nu poate fi locul nici la motivarea sau nemotivarea ei, ci cel mult cazul unei omisiuni esențiale.

Că, astfel fiind, Inalta Curte neputându-se exercita asupra hotărârii atacate dreptul său de control în sensul cerut de recurent prin prezentul mijloc de casare, el urmează a se respinge ca rău formulat.

Văzând și cererea de cheltueli de judecată și apreciind asupra ei.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

NOTĂ. — A se vedea în *Pand. Rom.* No. 8/931 nota critică a d-lui *Stelian Ionescu*, magistrat.

CURTEA DE APEL BUCURȘTI S. III

Audiența de la 19 Decembrie 1930

Președinția D-lui A. BOGDAN, Președinte

Eftimia Popescu și alții cu Sindicul falim. C. I. Gabor și I. Constantinescu

Deciziunea civilă Nr. 740

Atribuțiunile complexului de divergență. Art. 116 și 117 al. 3 Pr. civilă.

Ordinea în care trebuiesc primite și dezlegate diversele apărări și excepțiuni propuse de părți în instanță.

Este de principiu, că, potrivit art. 117 al. 4, Pr. civ. înaintea complexului de divergență să nu se mai pledeze decât chestiunile rămase în divergență.

Consecuent acestei rândueli ar fi trebuit, în speță, ca întâi să fie discutată și rezolvată chestia de a se ști dacă plata făcută de intervenientul Constantinescu a împiedecat sau nu rezilierea contractului de vânzare încheiat între apelante și întîmatul pârât Gabor, asu-

pra căreia s'a produs divergența. Cum însă procesul a fost pornit în contra numitului debitor pentru neplata restului de preț și a procentelor, iar contractul de vânzare-cumpărare neprevăzând clauza rezolutorie expresă, debitorul este în drept să îndeplinească obligația contractuală până la închiderea debaterilor, chiar și cele dinaintea complexului de divergență, pentru că dreptul său, necontestat de adversari, n'a fost discutat cu ocazia judecării procesului și complexul ce a pronunțat divergența nu l-a cercetat și deci n'a putut hotărî asupra lui. Și cum depunerea restului de preț și a dobânzilor cuvenite apelanților s'a făcut azi în instanță de către însăși debitorul, reprezentat prin judecătorul sindic al falimentului său, înlătură depunerea făcută de intervenient — asupra căreia se făcuse divergența —, e natural să fie în prim rând cercetată această chestiune de însăși acest complex, pe care actualmente legea de organizare judecătorească nu l'a creiat numai pentru judecarea divergențelor.

Curtea.

Asupra apelurilor făcute de Eftimia Popescu, Victoria Popescu, Elena Popescu, Eugenia Popescu și Sofia Z. Filotti în contra sentinței Trib. Ilfov Secția IV-a c. c., cu Nr. 844 din 1927.

Având în vedere, că, din susținerile părților, concluziunile scrisse, actele și lucrările aflate la dosar, reese că: la 25 Martie 1921, apelantele împreună cu ceilalți copii ai def. D. Popescu, au vândut lui Ion Gabor și Mănciulescu, imobilele rămase dela numitul defunct situate în Calea Griviței Nr. 84 și 84 bis, pe prețul și condițiunile prevăzute în actul autentificat de Trib. Ilfov S. Notariat la Nr. 6535 din 1921. Restul de preț de 1.200.000 lei, cu dobândă de 6% pe an, urma să fie plătit în termen de 5 ani, adică la 25 Martie 1926.

Vânzătorii: Alexandrina, Trajan și Cornelia Popescu, au chemat în judecată pe cumpărători spre a fi anulată, în ce privește partea lor din acele imobile, vânzarea, pentru motivul că la data încheerii erau minori. Acțiunea a fost admisă prin sentința Tribunalului Ilfov Secția IV-a cu Nr. 225 din 1926 și decizia Curții de Apel Secția III-a, București, cu Nr. 15 din 1929.

Celelalte vânzătoare au cerut rezilierea vânzării pentru neplata restului de preț, chemând în judecată pe Judecătorul Sindic al falimentului I. Gabor, singurul proprietar al acestui imobil, întrucât ceilalți cumpărători i-a transmis dreptul său și Tribunalul Ilfov Secția IV-a a respins acțiunea reclamantilor prin sentința Nr. 844 din 1927, pe motivul că creditorul ipotecar intervenient C. I. Constantinescu, a depus, la dispoziția reclamantilor, restul de preț și dobânda.

În contra acelei hotărâri numitele au făcut apel, și după mai multe amânări, procesul a fost deschis, în mai multe ședințe din Iunie 1930, și în urma deliberărilor Curtea a rămas, în ziua de 10 Iulie 1930, în divergență, d-l Președinte A. Bogdan fiind pentru respingerea apelului, și d-nii Consilieri N. Racoviceanu și A. L. Lerescu, pentru rezilierea vânzării.

Din opiniile redactate de arătatul complex de judecată, se vede că d-l Președinte Bogdan a fost pentru respingerea apelului pe considerațiunea că creditorul ipotecar C. I. Constantinescu a fost în drept să intervină în proces și deci a avut calitatea să depună restul din prețul imobilelor cumpărate de Gabor, împreună cu dobânda, și d-nii consilieri Racoviceanu și Lerescu au fost pentru admiterea apelului și acțiunei, socotind că intervenientul avea calitatea să facă plata și constatând că până la închiderea debaterilor, cumpărătorul nu depusese restul de preț și dobânzile, a considerat că a operat pactul comisoriu legal, declarând reziliat acel contract.

Înainte complexului de divergență, Judecătorul Sindic de pe lângă Tribunalul Ilfov, a depus, în numele falitului I. Gabor, la dispoziția apelanților reclamante, suma de 1.115.000 lei, ce reprezintă partea cuvenită lor din prețul datorat de cumpărător și din procentele de 6% socotite dela 25 Martie 1921 și până azi.

Apelantele au susținut că potrivit art. 116 și 117 al. 3 din proc. civ., după care părțile n'au voie să pledeze, decât numai chestia asupra căreia s'a ivit divergența, Curtea nu mai poate să ia în considerare depunerea făcută de reprezentantul legal al debitorului, ci trebuie să judece numai dacă plata făcută de intervenientul Constantinescu a putut să împiedice operarea pactului comisoriu legal (art. 1020—1021 c. c.).

Având în vedere cele zise în combateri, de intimați.

Având în vedere că regula fixată de art. 117 al. 3 din proc. civ. după care înainte complexului de divergență nu se poate pleda decât chestiunea asupra căreia s'a produs divergența, a fost creiată de legiuitorul din 1900, spre a înlătura nedumerirea ce producea vechea redacție a acelu text și art. 116, cari dispuneau ca pricina să fie judecată din nou.

Ori, cu ocazia judecării unui proces se întâmplă ca complexul de judecată să cadă de acord asupra uneia sau mai multor chestiuni din cele discutate și să rămână în divergență asupra rezolvării altor puncte de drept din proces.

Și, spre a se curma controversa, ce există, sub imperiul vechiului cod de proc. civ., produsă de modul cum erau redactate citatele texte, dacă mai trebuiau discutate și chestiunile asupra căreia complexul de judecată căzuse de acord, legiuitorul din 1900, a schimbat redacția al. 3 de sub art. 117, în sensul că înainte complexului de divergență să nu se mai pledeze decât chestiunile rămase în divergență.

Consecvent acestei rândueli ar fi trebuit, în speță, ca întâiu să fie discutată și rezolvată chestia de a se ști dacă plata făcută de intervenientul Constantinescu a împiedicat sau nu rezilierea contractului de vânzare încheiat între apelante și intimațul pârît I. Gabor, asupra căreia s'a produs divergența. Cum însă, procesul a fost pornit în contra numitului debitor pentru neplata restului de preț și a procentelor, iar contractul de vânzare-cumpărare neprevăzând clauza rezolutorie expresă, debitorul este în drept să îndeplinească obligația contractuală până la închiderea debaterilor, chiar și cele dinaintea complexului de divergență, pentru că, dreptul său necontestat de adversari, n'a fost discutat cu ocazia judecării procesului, și complexul ce a pronunțat divergența, nu l-a cercetat și deci n'a putut hotărî asupra lui;

Și cum depunerea restului de preț și a dobânzilor cuvenite apelanților de către însăși debitorul, înlătură depunerea făcută de intervenient, e natural să fie în prim rând, cercetată această chestiune de însăși acest complex, pe care actualmente legea de organizare judecătorească, nu le-a creiat numai pentru judecarea divergențelor.

Având în vedere, că, după cum s'a arătat, părțile n'au prevăzut clauza rezolutorie expresă pentru călcarea vreuneia din clauzele acelu contract de vindere-cumpărare; că, potrivit art. 1020 din codul civil condițiunea rezolutorie este subînțeleasă în contractele sinalagmatice și debitorul chemat în judecată pentru rezilierea convenției, este în drept să facă plata până la închiderea debaterilor procesului.

Că, întrucât debitorul, prin reprezentantul său legal, Judecătorul Sindic, a depus la dispoziția apelanților, suma de mai sus și cum asupra quantumului numitele nu au făcut nici o obiecțiune, urmează potrivit citatelor texte din c. civil, a considera că numitul s'a liberat din acea obligație contractuală, și că reclamantele nu mai pot cere rezilierea contractului de vânzare pentru neplata restului de preț.

Astfel fiind, apelul urmează să fie respins ca nefondat,

iar intervenția făcută de creditorul ipotecar C. Constantinescu să fie respinsă ca fără interes.

Apreciind asupra cererii de cheltueli de judecată cerute de intimat Curtea le fixează la suma de 2000 (două mii) lei.

Pentru aceste motive, redactate de D. I. Consilier A. I. Le- rescu, Curtea respinge apelul.

Data și citită în ședință publică azi 19 Decembrie 1930.

(ss) A. Bogdan, N. Racoviceanu, Gh. Alimănescu, A. Le- rescu, Siliu Rădulescu.

Grefier, (ss) D. Loga

NOTĂ. — Soluțiunea dată de către Curtea de Bu- curești prin deciziunea reprodusă mai sus, rezolvă implicit două probleme de procedură, în privința că- rora ași avea de făcut câteva observațiuni.

Prima, e cu privire la atribuțiunile și competența complexului de divergență.

A doua, cu privire la ordinea în care trebuiesc primite și deslegate diversele apărări și excepțiuni propuse de părți în instanță.

În linii simple și generale, litigiul se prezintă în mo- dul următor:

Din cumpărarea unei case în București, I. Gabor rămâne dator Sofiei Filoti și altor vânzători, suma de Lei 1.200.000, pe care n'o achită nici la temen nici mai târziu, ceea ce după lungă trecere de timp, determină pe vânzători să ceară prin justiție rezoluțiunea vân- zării și reîntoarcerea bunului vândut. Gabor fiind că- zut în stare de faliment, acțiunea e pornită și condusă în persoana Judelui Sindic.

Pe când această pretenție în rezoluțiune, se afla înaintea primei instanțe, Tribunalul primește cererea de intervențiune făcută de C. I. Constantinescu, credi- tor al falitului Gabor, cu inscripție asupra imobilului în discuție. Intervenientul declară că lucrează atât în numele său personal, pentru apărarea ipotecei sale, cât și ca parte alăturată, pentru a sprijini cauza fali- mentului Gabor. El depune cu această ocazie și suma pe care o apreciază că s'ar cuveni vânzătorilor pen- tru acoperirea restului de preț datorit de Gabor.

Tribunalul găsiind această intervenție justificată în raport cu situația părților și fundată în conținutul ei, o admite respingând acțiunea în rezoluțiune.

Reclamanții fac apel, și între altele, cer Curței în principal, să declare că intervențiunea lui Constanti- nescu, e inadmisibilă, respingând-o ca atare împrе- ună cu oferta pe care era bazată.

La înfățișarea care precede desbaterile curmate prin decizia de mai sus, Curtea rămâne în divergență: majoritatea declarând că în adevăr acea intervenție e inadmisibilă și că odată cu respingerea ei urmează să se admită atât apelul cât și acțiunea; minoritatea fiind de părere că intervențiunea e dimpotrivă admisibilă, și că apelul urmează a fi respins ca nefundat.

În fața complexului de divergență, Judele Sindic al falimentului Gabor, declară că a depus la dispozi- ția, apelanților, restul de preț, pentru neplata căruia se ceruse rezoluțiunea vânzării, și conchide la respin- gerea acțiunei, iar Curtea, împotriva obiecțiunei ape-

lanților, cari pretindeau că asemenea chestiune iese din atribuțiunile complexului, și abandonând obiectul divergenței, primește cererea sindicului, constată a- chitarea prețului vânzării și respinge apelul.

Atribuțiunile complexului de divergență. — Așa dar, în primul loc, complexul de divergență al curței de București, a soluționat o altă chestiune decât cea asupra căreia se produsese divergența. Putea face a- cest lucru? Care sun atribuțiunile acestui complex? Care e limita puterilor lui?

Prin misiunea sa procedurală, complexul de di- vergență are atribuțiuni limitate. Datoria sa e de a relua cercetarea chestiunei asupra căreia judecătorii complexului obicinuit nu s'au putut pune de acord, și de a da o soluție definitivă, unitară sau cu o majori- tate legală. Odată desbaterile terminate și chestiunea pusă la punct, misiunea complexului e terminată, și procesul își reia cursul în condițiunile normale (art. 116, 117, 330 pr. civ.). Orice interpretare a textelor, orice încercare de a deduce din conținutul lor altă idee decât aceasta, e inutilă și primejdioasă. Sau re- gula se satisface prin ea însăși, prin scopul și rațiunea ei; sau n'are rațiune de a fi.

Propriu zis, în toate acestea, *nu e vorba de o re- gulă de competență*, și e bine de reținut acest lucru, pentru a nu intra în distincțiuni care ne-ar duce pe căi greșite. Căci, fie într'o formațiune fie într'alta, *instan- ța rămâne aceeași*, competență isau nu, după cum e ca- zul. Regula care organizează procedura divergenței, e o *regulă de procedură, menită să fixeze o anumită ordine a lucrărilor*. Ea are dar un caracter strict, ca toate regulile care ordonează automatismul proce- dural.

Dela rigoarea ei nu s'ar putea admite decât două excepții:

Prima: când părțile convin să amplifice obiectul divergenței, asociind problemei rămase de discutat, alte lucruri în legătură cu această problemă, și

A doua: când una din părți ridică o excepțiune, fie de formă, fie de fond, menită a înlătura obiectul principal al discuției, dar care, în caz de neadmitere, lasă judecătorilor puțința de a intra imediat în obiec- tul ce le-a fost rezervat.

În speța judecată de Curtea de București, situația se prezintă astfel: apelanții (reclamanți la prima in- stanță) se plângeau că rău tribunalul a admis inter- venția lui Constantinescu și cereau ca instanța de a- pel s'o declare inadmisibilă, pentru a conchide apoi în contra judelui sindic, pârîtul principal. Asupra acestui lucru, judecătorii nu s'au putut pune de acord; o opi- niune constata inadmisibilitatea, cealaltă contrariul. Complecul de divergență era chemat să deslege a- ceastă dificultate: *dacă intervenția era sau nu admi- sibilă*. În loc de a face acest lucru, el constată că, prin depunerea de către judecătorul sindic a sumei dato- rite, pretenția inițială și-a pierdut justificarea legală. În consecință, complexul soluționează *fondul litigiului*

în loc de a soluționa *chestia prealabilă*, care fusese dedusă la ședința anterioară și care era singura asupra căreia avea chemare de a se pronunța.

Cum părțile nu au căzut de acord asupra acestei modificări a obiectului desbaterilor, căci decizia constată că apelanții *s'au opus* la discuțiunea apărării formulate de judele sindic („apelantele au susținut... că pățile n'au voe să pledeze decât chestia asupra căreia s'a ivit divergența...”); cum pe de altă parte, problema admisibilității intervenției, constituia o chestiune prealabilă, o excepțiune cu privire la exercițiul unei căi legale, care trebuia examinată înaintea fondului, e cert că complectul de divergență a făcut o intervertire a ordinii lucrărilor, în contra principiilor care guvernează procedura judecăților în general și a divergenței în special.

Dar intervertirea aceasta, în ea însăși, constituie după cum vom vedea îndată, o abatere dela alte norme și principii procedurale.

Ordinea în care cu a fi examinate apărările și excepțiunile. — Ca și acțiunile, apărările de orice natură, se pot exercita cumulativ, fie prin propuneri succesive, alternative și subsidiare în cuprinsul concluziunilor puse de o singură parte, fie prin contra-propuneri, contra-excepții și combateri, când o parte pune anumite concluziuni și adversarul ei răspunde cu alte concluziuni. În toate cazurile în care judecătorii se văd puși în situația de a cerceta la o altă mai multe chestiuni de drept sau fapt, în aceeași cauză, dacă aceste chestiuni sunt de natură a nu fi examinate *decât succesiv*, ei trebuie să ție seamă de o ordine logică, de o succesiune rațională, începând cu examinarea și soluționarea chestiunilor care au în mod logic prioritatea și trecând pe rând la toate celelalte. În principiu, o apărare de fond nu poate trece înaintea unei excepțiuni în nuliata unui act de procedură; caracterul unui act nu poate fi cercetat înainte de a se fi vidat incidentul de verificarea scriptelor ridicat de partea căreia îi se opune actul; cineva n'ar putea opune în apel, excepțiunea retractului litigios mai înainte ca instanța să fi examinat excepțiunea tardivității apelului, ridicată de intimat. Și așa mai departe.

În unele materii, ordinea aceasta o stabilește legea însăși (vezi art. 111 bis pr. civ.). În altele, ea e lăsată la chibzuința judecătorului, care e ținut să se conducă de rațiune și de normele pe care i le oferă doctrina și jurisprudența. În toate cazurile, *ordinea lucrărilor în dezbatere, formează un principiu esențial, care cliar neînscriș formal în lege, domină întreg regimul formal al judecăților.*

În cazul pe care era chemată să-l judece, Curtea de București avea datoria să examineze în prealabil admisibilitatea intervenției, motiv fundamental al apelului, pentru a determina poziția și rolul părților în raportul procesual. În legătură cu aceasta, ea putea cel mult să examineze efectele juridice produse de retragerea depunerii făcute de intervenient, care implica

și retragerea intervenției. Numai după punerea la punct a acestei probleme, și dând părților cuvântul în fondul cauzei, ea putea trece la examenul ofertei și depunerii făcute de judele sindic.

Dar retragerea intervenției sau respingerea ei, obliga Curtea să examineze situația dela data hotărârii tribunalului. Privind lucrările în raport cu această dată și această fază a litigiului, instanța ar fi putut ajunge la o soluție diferită de cea la care a ajuns. În orice caz, procedând metodic și în ordinea arătată, confuzia care stăpânește deciziunea de mai sus, ar fi dispărut.

Mă opresc aici. Intenția mea n'a fost să critic deciziunea la care m'am referit, ci să fac câteva observațiuni în legătură cu chestiunile de principiu pe care le-am enunțat. De altfel nici n'ași fi crezut oportun să insist mai mult asupra unor lucruri, care aparținând procedurii, nu pot interesa prea mult pe juriști. De problemele de procedură, lumea nu se ocupă în genere, decât când n'are ceva mai bun de făcut.

EUG. HEROVANU,

Profesor de Procedură Civilă la
Universitatea din București

JUDECĂTORIA RURALĂ CERNATU JUD. BRAȘOV

Sedința din 13 Ianuarie 1931

Președenția D-lui AL. KOSTACHI judecător

Carte de judecată civilă No. C 3089/30

Poprire. Acțiune de escindere, (contestație la executare) pe motiv că suma poprită reprezentând cheltuelile de judecată atribuite popritului, aparțin nu lui, ci fostului său avocat pe baza privilegiului prevăzut de legea avocaților. Art. 425 pr. civ. Ard., 42 și 43 legea avocaților.

Cheltuelile de judecată aparținând părții iar nu avocatului, acesta nu are nici un drept asupra lor din moment ce onorarul său nu e stabilit în mod cert prin act scris sau autentic și când acest privilegiu nu e înscris la Tribunal în registrul de privilegii.

Judecata,

Având în vedere că conform art. 42 leg. av. pentru onorarul convenit, avocatul are privilegiu asupra averii mobile intrată în patrimoniul clientului său.

Că conform acestui articol și a art. 43 leg. av. pentru existența acestui privilegiu se cer trei condițiuni: prima, ca onorarul să fie stabilit în mod cert; secunda, ca creanța de onorar să fie constatată prin act scris sau autentic; și terța, ca pentru conservarea acestui privilegiu, avocatul să fi făcut diligențele necesare pentru a-și înscrie privilegiul la Tribunal în registrul de privilegii.

Considerând că din dosarul C. 679/29 al acestei judecătorii se constată că suma de lei 4.800, ce a fost poprită, aparține lui K. S., fiind atribuită acestuia prin cartea de judecată C. 679/29 a acestei judecătorii din 13 Iulie 1929 și prin sentința Tribunalului Brașov Ca 254/29 din 16 Decembrie 1929, cu titlu de cheltueli de judecată.

Că prin cheltueli de judecată, conf. art. 425 pr. civ. Ard., se înțeleg toate cheltuelile avute de partea care câștigă procesul, în această derumire generică intrând cheltuelile de

drum, întreținere, timbre, pierdere de timp, indemnizarea martorilor, etc., plus onorarul avocatului.

Că deci suma din sentințele de mai sus nu reprezintă exclusiv onorarul avocatului și aparține exclusiv părții căreia i-a fost atribuită, avocatul având numai o acțiune contra părții pentru onorarul său.

Că astfel fiind, în primul rând creanța reclamantului nu e stabilită din dosarul a cărei anexare s'a cerut, și el nici nu face altă dovadă în privința quantumului ei după cum cere art. 42 leg. av.

Având în vedere că din sentințele de mai sus nu se poate susține că însăși ele — ca acte autentice — constată creanța de onorar a reclamantului, pentru că în primul rând după cum am spus mai sus în cheltuelile de judecată sunt cuprinse și alte cheltueli pe lângă onorarul avocatului, dar fiindcă chiar din cuprinsul lor se vede că nu reclamantului de azi i-au fost ele atribuite, acest lucru fiind și imposibil deoarece prin sentință, instanța judecătorească, se pronunță nu mai asupra litigiului dintre părți, or avocatul conf. art. 35 leg. av. nu e nici odată parte în procesul clientului său, el având contra clientului o simplă acțiune de onorar pe baza legii avocaților, lege care prin art. 123 a abrogat fără excepții orice legi, regulamente și dispozițiuni din întreaga țară în această materie din momentul promulgării ei.

Considerând că deși creanța reclamantului nu e stabilită, nu e constatată prin act scris și autentic, dar presupunând că ar îndeplini toate aceste condițiuni, încă ea nu ar fi privilegiată din moment ce reclamantul nu dovedește înscrierea acestui privilegiu în registrul de privilegii, astfel cum cere art. 43 al. 3 leg. av.

Că susținerea reclamantului că nu există un astfel de registru la Tribunal e neserioasă, iar proba ce o cere spre a dovedi acest fapt e neconcludentă căci faptul că în adevăr Tribunalul n'ar avea un asemenea registru nu poate modifica cerințele art. 43 al. 3 leg. av. ci ar fi o simplă abatere de ordin disciplinar; iar susținerea sa, că această dispozițiune de inscripție nu se aplică în Ardeal e combătută de întreaga lege a avocaților, care e o lege de unificare, și chiar de al. 4 al art. 43 în care se arată cum se conservă privilegiul asupra bunurilor imobiliare în ținuturile în care există cărți funduare.

Având în vedere deci că creanța reclamantului nu are un quantum stabilit, că nu e constatată prin act scris sau autentic, că nu s'au îndeplinit formalitățile de conservare a privilegiului, el nu dovedește nici un drept asupra sumei poprite, în consecință acțiunea sa de escindere e nefondată și se respinge.

Judecător (ss) *Al. Kostachi*.

Grefier (ss) *V. Fotescu*.

Motive de apel. — „Am cerut admiterea dovezii că Tribunalul Brașov, cum nici un alt Tribunal ardelean nu are atare registru, că art. 1747 este al vechiului Regat, și ca atare legea avocaților se referă numai la vechiul Regat, și chiar în cazul când printr'o extrem de largă elasticitate și interpretare a art. de mai sus, în Ardeal totuși nu se aplică și nu s'a aplicat nici odată, datorită uzului contrar, care printr'o constantă și generală aplicare în Ardeal, a aruncat în „Desuetudo” art. de mai sus. S'a omis orice probatoriu! Pentru ce? Pentru ce? Rog binevoiii a dispune audierea ca martor expert a d-lui avocat Dr. G. prodecanul baroului B., avocat M. E. Dr. decanul baroului B., avocat Dr. C. M. din B. și la caz de nevoie și a altor domni avocați ce-i voi propune în instanță. Onorat Tribunal! E știut că textul art. invocat de instanța de mai sus, este în practica de toate zilele un text mort inaplicabil, căzut în desuetudine prin uzul de toate zilele. Este tot atât de bine știut, că timbrele și taxele în Ardeal le plătim noi avocații din

propria noastră pungă, avansându-le în vederea cheltuelilor incasabile la sfârșitul procesului. Nu este ca în vechiul Regat, unde avocatul își încasează în întregime onorarul, înainte de a intra în ședință, în desbatere. Menționez totodată că procedul colegului S. este cum nu se poate mai imoral — profesional. Cum își poate închipui și permite un avocat, mai ales ardelean, să sechestreze cheltuelile de judecată, într'o cauză oarecare ale unui coleg al său, când bine știe, aceste cheltueli sunt singurul mijloc de satisfacerea creanței de cele mai multe ori. M'am adresat și baroului pentru statuarea sancționarea acestei incolegiale atitudini”.

(ss) *Dr. P. E.*

NOTA. — Confuzia ce fac avocații în Ardeal în privința persoanei căreia îi aparțin cheltuelile de judecată, datează de multă vreme. Sunt dese cazurile când avocații socotesc că în raporturile lor cu clienții, au un rol mai larg decât cel ce le atribuie legea, fie socotindu-se proprietari ai cheltuelilor de judecată ce prin sentințe sunt atribuite clientului, fie considerându-se chiar proprietarii acțiunii ce au introdus în numele clientului. Am avut ocazia să primesc protestările unui avocat pentru faptul că clientul său făcuse tranzacție cu adversarul; avocatul susținea că clientul nu poate încheia o asemenea tranzacție fără consimțământul său; iar cauza acestei protestări era datorită faptului că clientul era insolubil iar avocatul primise să-l asiste în speranța că va câștiga procesul și își va putea încasa onorarul dela adversar. De altfel un caz identic a ajuns până în fața Inaltei Curți care prin Decizia sa cu No. 1277 din 9 Mai 1930 a stabilit că partea e stăpână pe acțiunea sa iar avocatul nu are decât o acțiune de onorar pe baza contractului de locațiune de servicii. Tot prin această decizie se stabilește că cheltuelile de judecată aparțin părții iar nu avocatului pentru motivul că din apărarea avocatului nu se naște nici un raport juridic între el și partea adversă. (Decizia este publicată în *Dreptatea* No. 9 din 1930).

Confuzia se datorește faptului că se ignorează natura juridică a raporturilor dintre avocat și client. Ce fel de contract există între avocat și client?

Intr'o primă părere, datorită influenței dreptului roman, s'a susținut că între avocat și client există un contract de mandat. Această părere s'ar putea susține atunci când avocatul reprezintă pe client, dar nu se mai poate susține atunci când avocatul asistă pe client, sau îi dă o consultațiune. În adevăr conf. art. 1532 cod. civ. rom. (1984 c. civ. fr., 1002 c. civ. aus.), mandatarul face acte juridice; de altfel aceasta e deosebirea între mandat și contractul de locațiune de servicii. Când deci avocatul dă o consultație sau pledează asistând pe client nu se mai poate spune că lucrează pe baza unui mandat.

Intr'o a doua părere, se susține că între avocat și client intervine un contract de locațiune de servicii. Această părere se întemeiază pe faptul că în raporturile dintre client și avocat se găsesc elementele contractului de locațiune de servicii: serviciul promis și onorarul stipulat. Această părere e împărtășită și de Inalta noastră Curte de Casație (vezi Decizia citată mai sus). Totuși, prin faptul că avocatul nu are ca unică misiune apărarea clientului, ci întrucâtva e asociat la administrarea Justiției prin faptul că prin pledoaria sa e obligat a lumina pe judecător, datorită cărui fapt se justifică monopolul ce i se acordă; noțiunea contractului de locațiune de serviciu apare prea strâmtă

pentru a cuprinde toate consecințele exercitărei profesiei de avocat.

Se mai susține că între avocat și client nu există nici un contract pentru faptul că serviciile avocatului nu pot fi evaluate în bani. Părerea aceasta nu se poate susține față de textul legii avocaților și față de tariful minimal al onorariilor, tarif care evaluează munca avocatului chiar în amănunte (a se vedea mai ales tariful minimal aplicabil în Ardeal). Apoi din moment ce avocatul are o acțiune pentru plata onorariului ea nu poate fi bazată decât pe existența prealabilă a unui contract.

În fine, după o altă părere, între avocat și client ar exista un contract nenumit (Garsonnet, *Traité de Proc.*). Această părere e combătută de d-l Jean Appleton (*Traité de la Profession d'avocat*) pe motiv că ea ar presupune implicit că contractul dintre avocat și client e de drept privat, în timp ce caracterul contractului e de drept public; avocatul fiind auxiliarul serviciului public al Justiției, fapt prin care se explică că e supus unei discipline speciale, că e obligat să depună jurământ și că se bucură de anumite privilegii și monopoluri. Deci contractul dintre avocat și client ar fi un contract de drept public, guvernat de reguli proprii, reguli impuse de nevoile serviciului Justiției și de echitate. Suntem cu totul de această ultimă părere și în lumina ei vom examina pretențiunile reclamantului.

Cartea de judecată arată motivele pe care se bazează soluția, rămâne să examinăm motivele de apel pe care le-am publicat fără nici o greșală de tipar.

Cetirea motivelor ne-au amintit multe și variate lucruri: un articol al scriitorului Tudor Arghezi publicat acum câțva timp în *Adevărul literar*, în care vorbind de fosta organizație austro-maghiară, se minună că era atât de dezvoltată încât până și... naivitatea (termenul scriitorului era mai aspru și poate mai adevărat) era organizată; vremurile liniștite de altă dată, când pentru câțiva lei vedeai M'amzelle Nitouche și plecai acasă fredonând:

*Pentru că, pentru că,
Pentru că erau de plumb.*

și chiar de recentul tango *Pourquoi?* Responsabilitatea acestui fapt o poartă în întregime apelantul, cititorul neputând pune frâu gândului.

Trecând peste aceste reminiscențe rămâne să analizăm dacă e întemeiată parerea apelantului că uzul poate modifica o lege, că o lege se poate abrogă prin desuetudine și dacă prin experti se poate face dovada că o lege nu este în vigoare.

Credem că uzul — admitând chiar că ar fi mai just că legea — nu poate modifica legea Aceasta întrucât într'un stat modern raporturile dintre cetățeni sunt îngrădite de dreptul obiectiv de o normă legală. Atât timp cât în Stat funcționează o Putere legislativă, uzul nu poate modifica o lege, pentru că uzul e *neregulat*. În special în situația țării noastre, nici odată nu s'ar mai ajunge la o unificare legislativă dacă am admite soluția contrară, din cauză că o grupă de persoane interesate ar cere neaplicarea legilor Statului pe motiv că uzul e contrar legii.

Abrogarea legilor prin desuetudine, a fost susținută de M. Beudant (citată în Planiol I). Doctrina și jurisprudența sunt însă unanime a recunoaște că o lege nu poate fi abrogată prin desuetudine ci dreptul abrogării aparține exclusiv autorității care a creat le-

gea. (Josserand, *Cours de Droit Civil*, I). Soluțiunea contrară ar fi periculoasă fiind imposibil de stabilit în ce moment neaplicarea unei legi e atât de prelungită ca să justifice desființarea.

Rămâne să ne ocupăm și de probatoriul cerut atât de insistent de apelant. Experti și martori că o lege nu se aplică sau că legea e abrogată? Constatarea că o lege e în vigoare sau e abrogată intră în atribuțiile instanței de judecată, judecătorii fiind obligați a cunoaște legile. Norma de drept nu trebuie și nu poate fi dovedită prin experti și martori decât în caz când uzul ar avea putere obligatorie — sunt cazuri prevăzute expres în codul comercial — sau când ar fi vorba de o lege străină ce se invoacă în fața instanțelor de judecată. În fața instanțelor din ținuturile realitate legea avocaților, sperăm nu poate fi considerată ca lege străină.

În privința generalităților cuprinse în motivele de apel putem spune, lăsând deoparte un anumit spirit puternic ce se degajă din ele, că numai într-o privință avocații din regiunea vechiului Regat pot fi invidiați: a conștiinței ce au de importanța rolului lor social, a cultului și a spiritului lor de auto-critică.

AL. KOSTACHI.

A apărut :

STUDII DE ISTORIE COMERCIALĂ (Negustorii de pe apă din Paris), de Prof. M. Iorgulescu Lei 100.

MANUAL DE DREPT COMERCIAL, idem Lei 90.

A apărut Vol. X BIBLIOTECA MARELOR PROCESE care cuprinde procesul **Arabela Armășescu-Stravolca** : Drama din Strada Precupeții-Noi No. 25, moartea avocatului Nicu Urseanu, Vol. are 204 pag. cuprinzând toate actele de instrucțiune. Actul de acuzare și emoționanțele pledoarii ale avocaților. Rechizitorul d-lui Procuror General.

Prețul 100 lei iar ediția lux pe velină 140 lei.

A apărut în Editura *Curierul Judiciar*: **LEGEA TIMBRULUI** și a impozitului pe acte și fapte juridice din 1 Mai 1927, cu toate modificările la zi, adnotată cu deciziile Comisiunii centrale, Jurisprudența română și streină la zi, precum și Comentarii de doctrină de A. B. Plopul, avocat. Volumul, format mare, conține 510 pag. Prețul 300 lei.

A apărut : în Editura *Curierului Judiciar* : **DREPT COMERCIAL COMPARAT**. vol. I, de M. HACMAN, Profesor de Drept comercial la Universitatea din Cernăuți.

Acest volum, format mare, având 840 pagini cuprinde : *Partea Generală. — Dreptul comerțantului fizic. — Dreptul obligațiunilor comerciale.* Prețul 500 lei

Rugăm pe d-nii abonați din provincie a nu accepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a binevoi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administrația „*Curierul Judiciar*”, București, Artei 5, notând pe cotorul mandatului, pentru abonamentul datorat, partida No....